

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Porovnání financování úhrady uživatelů v pobytových
sociálních službách v roce 2003 a v roce 2007**

Jana Hejlová

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Hejlová Jana

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Litoměřice

Název práce

Porovnání financování úhrady uživatelů v pobytových sociálních službách v roce 2003 a v roce 2007

Anglický název

Financing of the residential social services in 2003 compared with 2007

Cíle práce

Cílem práce je vyhodnocení praktických dopadů a zkušeností souvisejících s legislativní změnou ve financování úhrady uživatelů v pobytových sociálních službách, a to jak na straně uživatele, tak na straně poskytovatele pobytových sociálních služeb.

Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. Praktická část bude založena na analýze dokumentů a obsahové analýze platné legislativy a bude obsahovat syntézu zjištěných poznatků z uplatněných změn v praxi. Na základě komparační analýzy bude vyhodnocen příspěvek na péči a celková úhrada za poskytované sociální služby konkrétní příspěvkové organizace. Pomocí finanční analýzy za srovnávací r. 2003 a r. 2007 budou vyhodnoceny změny ve způsobu účtování vybraných dávek a jejich celkové využití.

Harmonogram zpracování

11 – 12/2010 - návrh výzkumného projektu (součástí je předběžná formulace cíle práce)

1-4/2011 – přehled řešené problematiky (literární rešerše)

5 – 6/2011 - formulace zpřesněných cílů výzkumu a hypotéz

7/2011 – sběr dat

8 – 9/2011 - zpracování a vyhodnocení získaných dat

10/2011 - formulace výsledků práce a návrhy opatření

2012 – odevzdání práce

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

zákon, sociální služby, příspěvková organizace, dávky, zvýšení důchodu pro bezmocnost, příspěvek na péči, poskytovatel služeb sociální péče, uživatel služeb sociální péče, služba sociální péče, úhrada za pobyt, úhrada za péči, rozbor hospodaření

Doporučené zdroje informací

BOUKAL, P. (2007): Ekonomika a financování neziskových organizací, Praha: Oeconomica.

ČEPELKA, O. Průvodce neziskovým sektorem EU. Liberec: Omega, 2003.

HENDL, J. (2008): Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál.

JEGERS, M. (2008): Managerial Economics of Non-Profit Organizations, Hardback, Routledge.

KRAFTOVÁ, I. (2002): Finanční analýza municipální firmy. Praha: C.H.BECK.

REKTOŘÍK, J. a kol. (2007): Organizace neziskového sektoru, Základy ekonomiky, teorie a řízení. Praha: Ekopress.

SVOBODOVÁ, J. (2005): Vnitřní směrnice pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy a organizační složky státu, ANAG

TOMEŠ, I. a kol. (2002): Sociální správa, Praha: Portál.

Vedoucí práce

Benešová Irena, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2012

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 21.3.2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci na téma, „Porovnání financování úhrady uživatelů v pobytových sociálních službách v roce 2003 a v roce 2007,“ vypracovala samostatně, za odborného vedení paní Ing. Ireny Benešové Ph.D. Dále prohlašuji, že veškeré podklady a zdroje, ze kterých jsem při jejím zpracování vycházela, jsou uvedeny v přehledu literatury a jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne

Bc. Jana Hejlová

Poděkování:

Děkuji vedoucí mé diplomové práce, paní Ing. Ireně Benešové Ph.D., za ochotu a čas, který věnovala k uskutečnění potřebných konzultací, za věcné připomínky k mé práci a vstřícnost, se kterou mě vedla po dobu psaní této práce.

Děkuji panu řediteli Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace, panu Mgr. Karlu Reissmüllerovi za ochotu poskytnout informace a umožnit práci s nimi.

V neposlední řadě děkuji mé rodině, rodině mého partnera, za trpělivost, za hlídání dětí a pomoc, díky které jsem měla podporu při studiu.

Porovnání financování úhrady uživatelů v pobytových sociálních službách v roce 2003 a v roce 2007

Financing of the residential social services in 2003 compared with 2007

Souhrn

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na praktické dopady, které nastaly se změnou právní úpravy, přijetím nového zákona o sociálních službách a jejich porovnání. Cílem bylo zaznamenat přechod systému dávek a jejich jednotlivých stupňů, nově nastalé vzniklé podmínky k výplatě dávky. Možnosti a nové povinnosti, jak pro uživatele, tak pro poskytovatele sociálních služeb. V souvislosti s tímto cílem jsem se zaměřila na porovnání úhrady uživatelů sociálních služeb v pobytových zařízeních poskytujících služby sociální péče, financování pobytu a úhrady sociální péče v konkrétním zařízení - zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace.

Klíčová slova

zákon, sociální služby, příspěvková organizace, dávky, zvýšení důchodu pro bezmocnost, příspěvek na péči, poskytovatel služeb sociální péče, uživatel služeb sociální péče, služba sociální péče, úhrada za pobyt, úhrada za péči, rozbor hospodaření příspěvkové organizace

Summary

The main subjects of my thesis are the practical changes which have been set by legislation of the social service law. I have focused on the change in the system of the supplementary benefits and their particular levels. I have pointed at new opportunities and duties of the users and also providers of the social services. With regard to these changes I have compared the payments done by the users of the institutions providing residential care and social service and payments of the residential care and social services provided by one particular institution – Center of the social help in Litoměřice.

Keywords

Law, social services, state-funded institution, benefit, increase of an old age pension due to disability, care contribution, provider of the residential care, user of the residential care, residential care, payment for residence, payment for care, administration audit

Obsah:

I. Úvod	10
II. Cíl práce a metodika.....	12
III. Teoretická část	13
1. Veřejná správa	13
1. 1. Reformy veřejné správy a územní samosprávy v ČR	13
1. 1. 1. Samosprávný celek.....	14
1. 1. 2. Orgány kraje.....	15
2. Organizační složky státu, organizační složky územního samosprávného celku.....	16
2. 1. Financování organizační složky státu	20
2. 2. Příspěvková organizace zřízená organizační složkou státu.....	22
2. 3. Hospodaření organizačních složek státu, příspěvkových organizací.....	22
3. Rozpočet příspěvkové organizace.....	25
3. 1. Fondy příspěvkové organizace.....	26
4. Příspěvek na bezmocnost.....	28
4.1. Výše částky	28
4.2. Příspěvek na péči o osobu blízkou	30
5. Příspěvek na péči	34
5. 1. Stupně závislosti příspěvku na péči:	35
5. 2. Výše příspěvku.....	36
5. 2. 1. Nárok a výplata příspěvku na péči	36
IV. Praktická část.....	38
6. Centrum sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace Ústeckého kraje.....	38
6. 1. Zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o. :.....	41
6. 2. Organizační členění domovů.....	53
7. Úhrada nákladů na sociální péči v roce 2003	55
7. 1. Přijetí občana do ústavu poskytující sociální péči	55
7. 1. 1. Nástup do ústavu sociální péče	56
7. 2. Úhrada za pobyt v ústavu sociální péče	56
7. 2. 1. Úhrada za pobyt v ústavu sociální péče pro dospělé osoby	57
7. 2. 2. Úhrada za pobyt v ústavu sociální péče pro mládež	59
7. 3. Výpočet úhrady 2003 v zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o.	60

8. Úhrada nákladů za sociální služby v roce 2007	64
8. 1. Úhrada v zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o. v roce 2007	66
8. 2. Úhrada za péči v zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o. v roce 2007	66
9. Diskuze	69
9. 1. Změna zákona o sociálních službách v roce 2012	75
10. Závěr	81
11. Seznam použité literatury a zdrojů	84
15. Seznam příloh	87

Seznam obrázků

Obrázek 1 Domov sociální péče Chotěšov	41
Obrázek 2 Domov na Pustaji Křešice	42
Obrázek 3 Domov na zámku Liběšice	43
Obrázek 4 Domov sociální péče Skalice	44
Obrázek 5 Diagnostický ústav sociální péče Čížkovice	46
Obrázek 6 Domov důchodců Čížkovice	48
Obrázek 7 Domov důchodců Libochovice	49
Obrázek 8 Domov důchodců Milešov	50
Obrázek 9 Domov důchodců Litoměřice	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: Jednotlivé stupně závislosti s částkami bezmocnosti v Kč	36
Tabulka 2: Počty uživatelů v roce 2003 ke dni 31. 12. 2003	61
Tabulka 3: Příjmy jednotlivých zařízení CSP Litoměřice, p. o. v roce 2003 v tis. Kč	62
Tabulka 4: Počty uživatelů v jednotlivých zařízeních CSP Litoměřice, p. o. 2007	67
Tabulka 5: Rozpočet CSP Litoměřice, příspěvkové organizace 2007	68
Tabulka 6: Dotační prostředky	70
Tabulka 7: Jednotlivé stupně závislosti s částkami PnP v tisících Kč	80

Seznam grafů

Graf 1: Příjmy z poskytnutých služeb a výrobků 2003 v tisících Kč	71
Graf 2: Příjmy z poskytnutých služeb a výrobků 2007 v tisících Kč	72

Seznam použitých zkratk

p. o.	příspěvková organizace
CSP Ltm p. o.	Centrum sociální pomoci Litoměřice příspěvková organizace
PnP	příspěvek na péči
ŽM	životní minimum
KÚ	Krajský úřad
OÚSS	Okresní úřad sociálních služeb

I. Úvod

„Člověk je ten, kdo v sobě nosí větší bytost než je sám.“

Antoine-de-Saint-Exupery ¹

Stát je pojímán jako subjekt veřejné správy, který je zastupován státními orgány, úřady a institucemi. Pro jejich řádné fungování a činnost vyžadují organizační uspořádání, zásady činnosti a další prostředky opory. Tato opora musí být vymezena a zakotvena v právní legislativě, tj. zákonech.

Prostředí sociální politiky a poskytování sociálních služeb, v sobě zahrnuje vztahy mezi lidmi a organizacemi. Tyto vztahy mají různá pojetí, různé formy a podoby, ale ve všech případech vyžadují z důvodu ochrany práv zákonné vymezení. A to nejen pro osobu, která je v sociální sféře označována jako sociálně potřebnou, ale i pro jednotlivé poskytovatele sociálních služeb.

V teoretické části práce je uvedena hierarchická posloupnost, která je od zákonodárství, institucí a vede až k osobě samotné, jež nazýváme osobu sociálně potřebnou. Je důležité si uvědomit, že každý stát pojímá sociální politiku ve svém vymezení a působnosti odlišně. V práci je zahrnuto postavení organizační složky státu v České republice obecně, její vymezení, zřízení, způsob financování a hospodaření.

Změna zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, se dotkla všech sfér sociálních služeb, poskytovatelů sociálních služeb, i uživatelů sociálních služeb. Zmiňovaným přijetím zákona o sociálních službách došlo i ke změnám v terminologii. Přestal se používat termín klient a začal se používat odborný termín, uživatel sociálních služeb. Objevují se zde další nové termíny, jako je příspěvek na péči, neboli PnP, standardy v sociálních službách, smlouva uzavřená mezi poskytovatelem sociálních služeb a uživatelem sociálních služeb. Konkrétní změny a jejich vzájemné souvislosti jsou uvedeny v diplomové práci v jejich praktickém použití.

Práce je zaměřena na konkrétní organizaci, na zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace. Je zřizována Ústeckým krajem a plní své účely, vyplývající z její zřizovací listiny. Jako jsou zajištění ústavní péče pro staré občany, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu, případně těmito lidmi, kteří jsou současně plně invalidní, nebo kteří na základě jejich zdravotního stavu potřebují komplexní péči.

¹ <http://www.databazeknih.cz/citaty/antoine-de-saint-exupery-135>

V navazující praktické části je diplomová práce zaměřena na změnu související s novým zákonem v praxi. Uvedení do problematiky původní právní úpravy, konkretizace jednotlivých dávek, způsob financování. Způsob celkové úhrady za pobytovou službu a součinnost dávky na poskytovanou péči s touto úhradou za sociální služby. Způsob, jakým se tyto dávky dále odrážejí v celkovém vyúčtování zařízení CSP Litoměřice, p. o.

Diplomová práce se zabývá problematikou celkové částky úhrady za poskytovanou pobytovou sociální službu a tím, jaký podíl činila z této úhrady finanční částka na péči, v zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice p. o. v porovnávaných letech.

K porovnání je použit rok 2003 a rok 2007, který byl prvním rokem platnosti nové právní úpravy. Poskytování služeb sociální péče se řídí novými pravidly. Stejně tak forma a výše úhrady za sociální služby je odlišná.

Příspěvek na péči jako nový nástroj sociální politiky, se stal mocnou „zbraní“ pro svého příjemce. Dostává příspěvek na péči s očekávaným efektem, tj. zlepšením kvality jeho života s možností rozhodovat o využití této finanční částky, dle svých potřeb ve spojení s nabízenými sociálními službami. Vlastní rozhodování a účelné využití příjemcem je základním stavebním kamenem pro vznik tohoto nového zákona. Tvorba zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, trvala dlouhých 13 let.

Hlavní podstatou této finanční částky je pomoci osobám, které jsou pro svou nepříznivou sociální situaci závislé na pomoci jiné osoby. Základem je poskytovat tuto dávku na zajištění potřebné pomoci, zejména prostřednictvím poskytovaných služeb sociální péče. Tím posilovat finanční soběstačnost uživatelů sociálních služeb, kteří její pomocí mohou rozhodovat o jejich potřebné sociální pomoci. Dávka je částí úhrady za sociální služby. Současně je promítnuta v celkových finančních ukazatelích příspěvkové organizace.

II. Cíl práce a metodika

Hlavním cílem diplomové práce je upozornit na aktuální problematiku související se změnou zákona v sociální sféře. Prostřednictvím aplikace nového zákona v praxi. Změny týkající se financování sociálních služeb za poskytované pobytové sociální služby, v konkrétní organizaci. Hlavní cíl bude naplněn pomocí dílčích cílů.

První dílčí cíl je ověření efektivity nového zákona v souvislosti s rozhodováním příjemce dávky o konkrétním využití dané částky pro jeho individuální potřeby. Druhý dílčí cíl představuje kritiku nástroje sociální politiky, otázka efektivnosti příspěvku na péči. Třetí dílčí cíl je zmapování dopadů změn legislativy v praxi pro poskytovatele sociálních služeb.

V práci je použita metoda obsahové analýzy odborné literatury, publikací, platné legislativy a syntéza zjištěných poznatků. Seznámení s dávkami na péči, které jsou poskytovány, souvisejí s úhradou a nastalými změnami na přechod nové dávky. V diplomové práci je využita metoda komparační analýzy změn legislativních podmínek nároku na výplatu příspěvku a jeho jednotlivých stupňů, šetření pro zjištění nároku osoby sociálně potřebné, podmínky a změny souvisejí s její výplatou, nárokem, výší, atd.

Dále je použita analýza financování sociálních služeb uživatelem, za poskytované pobytové sociální služby, jako jednotlivce. Syntéza zjištěných dat pomocí celkové úhrady za sociální služby. Analýza dat před změnou a vlivem změn. Závěr je syntézou zjištěných jednotlivých poznatků. Zde je využita metoda deskripce zjištěných údajů a analýza následného vyúčtování celkových příjmů příspěvkové organizace, vycházejících z ukazatelů rozborů hospodaření zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o. související s časovou osou před a po změně.

III. Teoretická část

1. Veřejná správa

Současné uspořádání v naší zemi ovlivňuje státoprávní uspořádání společně se samosprávním uspořádáním. Právo na územní samosprávu určuje Ústava ČR a základní členění státu určuje zvláštní zákon. Stanovuje jeho stupně. „*Nicméně vnitřní uspořádání státu a územní samosprávy, a tím i uspořádání veřejné správy by mělo být funkční.*“²

Veřejná správa je chápána jako souhrn záměrných činností, jež zabezpečují veřejný zájem nebo jako souhrn institucí, které tuto činnost vykonávají ať přímo či zprostředkovaně. V podvědomí lidí bývá veřejná správa chápána jako úřad. V celku jde tedy o poskytování veřejných služeb v místní nebo centrální úrovni. V dřívější době tj. centralistickém pojetí státu byl hlavním nositelem a zajišťovatelem veřejné správy pouze stát, ale v současné době je rozdělena na státní správu a samosprávu, která je hlavním realizátorem politiky státu. Její organizační uspořádání a obecné zásady činnosti jsou dány Ústavou ČR a navazujícími zákony. Zákony zároveň vymezují kompetence, tzn. míru rozsahu pravomocí, ale zároveň míru odpovědností. Další stanovenou činností je pomocí zákona ochrana veřejného zájmu, jež má činnost preventivní a represivní. Vymezuje jak nástroje, tak pravomoci. Dalším úkolem je plnění funkce informativní, styk s veřejností, realizuje ustanovení zákonů do praxe. Pro zabezpečování veřejných statků zřizuje veřejná správa na všech úrovních organizace. Plní tedy úlohu zřizovatele organizačních složek a příspěvkových organizací. Pro příspěvkové organizace jako veřejnou správu je hlavní činností zajišťování veřejných služeb.

Subjektem veřejné správy je tedy stát, jenž je zastupovaný státními orgány, tj. úřady a institucemi. Státní instituce vykonávají veřejnou správu přímo. Dalším subjektem veřejné správy je územní samospráva, která vykonává veřejnou správu odvozeně, dále další subjekty, jako veřejné fondy, veřejnoprávní vysoké školy apod.

1. 1. Reformy veřejné správy a územní samosprávy v ČR

Zlomovým rokem jsou 90. léta 20. století, kdy bylo nutné na základě nastalých politických změn přebudovat, doplnit a pozměnit systém zákonodárné, výkonné a soudní moci. Obnovit především právo občanů na samosprávu. Prvním krokem bylo zrušení

² Peková J., Pilný J., Otmar M., Veřejná správa a finance, 2008, str. 81

okresních a krajských národních výborů. Snaha o vybudování veřejné správy na demokratických pilířích. Podstatné změny nastaly po rozpadu federace po roce 1993 společně s postupnými etapami reformy veřejné správy. Těchto změn bylo mnoho a všechny jsou neméně důležité.

Změny nastaly v územním členění, oddělení územní samosprávy od státní moci a státní správy. Vztahy mezi státem a územní samosprávou se začaly stavět na základě vzájemné spolupráce. Vznikaly nové legislativní a ekonomické předpoklady pro fungování veřejné správy a došlo k decentralizaci, tj. přesunu kompetencí ze státu na územní samosprávu. Začlenění regionální politiky do politiky státu a zároveň k dekoncentraci, kdy vznikly obecní úřady s rozšířenou působností. Staly se důležitými mezičlánky v přenesené působnosti státní správy mezi krajskými úřady a obecními úřady. Byl vytvořen smíšený model obecní a krajské samosprávy. Nastaly změny v kategorizaci obcí podle rozsahu přenesené působnosti, vzniklo vytvoření územně samosprávných celků. Došlo k důležité reformě nástrojů veřejných financí, jako jsou dotace, rozpočtové určení daní, zvážení míry daňové pravomoci územní samosprávy. Tímto krokem se zároveň zvýšila efektivnost výdajů ve všech úrovních veřejné správy.

Dalšími podstatnými reformami jsou hospodaření obcí a krajů, reforma organizací veřejného sektoru a způsobu jejich financování. Nové zavedení pojmu eGovernment, veřejná a občanská kontrola. V neposlední řadě v souvislosti se změnami nastala nutnost zvyšování kvalifikace pracovníků veřejné správy.

Samozřejmě tato reforma v některých činnostech probíhá neustále, dlouhodobě, případně je stále neukončena. Avšak rozhodující postavení mezi orgány veřejné správy mají stále státní orgány, neboť ty realizují záměry politiky státu a mohou ovlivňovat rozhodování volených orgánů.

1. 1. 1. Samosprávný celek

Z institucí veřejné správy v ČR jsou jako zřizovatelé příspěvkových organizací, orgány územní samosprávy na úrovni krajů. Výše zmiňovanou reformou vzniklo 13 krajů a samostatně stojící město Praha, tzn. 14 krajů, jako vyšších územních samosprávných celků. Jejich hlavním úkolem je od jejich vzniku v roce 2001 územní samospráva a zastupování zájmů svých občanů, ale především prohlubování demokracie. V dnešní době se používá pojem subsidiarity, tzn. přenesení rozhodovací pravomoci na co nejnížší úroveň, která je schopna ji zajistit.

Územní samospráva plní dvě obecné základní funkce a těmi jsou samosprávná působnost, tj. zabezpečit potřeby svých občanů a přenesenou působnost neboli výkon státní správy.

„V rámci své samosprávné působnosti kraj pečuje o všestranný rozvoj území a o potřeby svých občanů, v souladu s místními předpoklady a místními zvyklostmi pečuje o komplexní územní rozvoj, zejména o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče dále uspokojování potřeby ochrany a rozvoje zdravých životních podmínek, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“³

1. 1. 2. Orgány kraje

V rámci tzv. přenesené působnosti vykonává kraj vedle samosprávné působnosti státní správu. Kraj je veřejnoprávní korporací, vystupující svým jménem v právních vztazích. Je spravován Zastupitelstvem kraje, kde je jeho Zastupitelstvo vrcholným orgánem s nejrozsáhlejšími rozhodovacími pravomocemi. Počet členů Zastupitelstva závisí na počtu obyvatel daného kraje. Jednání Zastupitelstva kraje jsou veřejná a datum konání jednání společně s podanými návrhy programu musí být zveřejněno na Úřední desce kraje.

Dalším výkonným orgánem v samostatné působnosti je Rada kraje, která odpovídá Zastupitelstvu kraje. Ve věcech přenesené působnosti rozhoduje Rada kraje pouze na základě ustanovení zákona. Radu kraje zastupuje hejtman. Je zvolen Zastupitelstvem. Výbory jsou kontrolní a iniciativní orgány Zastupitelstva kraje, které Zastupitelstvo zřizuje. Vždy jsou zřizovány tyto výbory: Finanční, Kontrolní, Výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost. Každý z těchto výborů má povinnosti stanovené zákonem. Dále musí být vždy zřízen Výbor pro národnostní menšiny, jehož vznik a pravomoc je opět podřízena zákonu.

Iniciativními a poradními orgány jsou zřizované komise rady kraje.

Výkonným orgánem je Krajský úřad, plnící úkoly v samostatné působnosti. Je odpovědný Zastupitelstvu kraje, v oblasti přenesené působnosti. S výjimkou zákonem svěřené Zastupitelstvu, Radě, případně zvláštnímu orgánu. Krajský úřad tvoří ředitel, jenž je zaměstnancem kraje, v oblasti samostatné působnosti je odpovědný Zastupitelstvu kraje. V oblasti přenesené působnosti je odpovědný hejtmanovi. Dalšími zaměstnanci jsou sekretariát hejtmana, sekretariát ředitele, odbory a oddělení. Jednotlivá oddělení a odbory jsou vytvořeny pro plnění dílčích úkolů a zabezpečení jejich řádnému fungování.

³ Tomeš I. A kol. Veřejná správa, 2002, str. 255

Zaměstnanci musí ke své činnosti prokázat znalost právních předpisů upravující jednotlivé úseky státní správy. Nejen to, musí i prokázat schopnost jejich správné aplikace, čímž je složení zkoušek zvláštní odborné způsobilosti k výkonu jejich činnosti.

Dohled nad činností samostatné působnosti krajů vykonává Ministerstvo vnitra, společně s věcně příslušnými ministerstvy a ostatními věcně příslušnými ústředními správními orgány.

Kompetence Krajského úřadu v přenesené působnosti jsou nejvýznamnější v:

- řízení a kontrolování výkonu státní správy v oblasti sociální péče,
- plnění funkce dozoru nad poskytováním sociálních služeb nestátními neziskovými organizacemi a občany, případně vyžadovat opatření k odstranění zjištěných závad,
- schvalovat výjimky z ustanovení § 103 odst. 1 zákona č.100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení v platném znění, kde na dávky a služby nemají nárok občané, kteří nemají trvalý pobyt na území ČR.

Kompetence krajského úřadu v samostatné působnosti patří především:

- zřizování a spravování zařízení sociální péče a ústavů sociální péče, vykonávající diagnostickou službu.

2. Organizační složky státu, organizační složky územního samosprávného celku

Před uvedením do poměrně složité legislativní problematiky neziskových organizací je třeba vymezení prostoru, který je neziskovým organizacím vymezen a případně určen v rámci národního hospodářství. „*Vymezení mantinelů, ve kterých mohou vyvíjet svoji činnost a přitom plnit svá poslání ve vztahu k občanské společnosti, kterou pomáhají stabilizovat, kultivovat a ve které podporují demokratické principy jejího fungování.*“⁴

Dle § 18, odstavce 8 zákona č. 586/92 Sb. o daních z příjmu ve znění pozdějších předpisů, jde o organizaci charakteru právnické osoby, která nebyla zřízena nebo založena za účelem podnikání.

⁴ Reškořík, J. a kol., *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, 2001, str. 13

V uvedeném zákoně je dále v § 18 uvedeno, že se jedná o následující typy organizací:

- „zájmová sdružení právnických osob,
- občanská sdružení včetně odborových organizací,
- politické strany a hnutí,
- státem uznávané církve a náboženské společnosti,
- nadace a nadační fondy obce,
- organizační složky státu a územních samosprávných celků kraje,
- příspěvkové organizace,
- státní fondy,
- obecně prospěšné společnosti,
- veřejné vysoké školy.“⁵

Hospodaření s majetkem státu bylo do roku 1989 upraveno především v hospodářském zákoníku č. 109/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů a v prováděcích vyhláškách č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, ve znění pozdějších předpisů č. 61/1986 Sb., o prozatímní správě národního majetku. Případně ve znění pozdějších předpisů. Po roce 1990 byla postupně přijata řada nových zákonů, které se určitým způsobem dotýkaly majetku státu. Z nich měly mimořádný význam zejména zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby a zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku. Přes značný nárůst počtu neziskových organizací, ... „Po roce 1989 byl rozvoj neziskového sektoru velmi patrný. V listopadu 1989 bylo v republice 2037 občanských sdružení, v roce 1991 již přes 15 tisíc.“⁶ ... stále scházela právní úprava, která by byla přijata a stala se tak právním předpisem, upravujícím podmínky poskytování služeb.

„Proces koncentrace sil neziskových organizací vedoucí k ovlivňování veřejné politiky a k prosazování vlastní politiky neziskového sektoru proběhl na místní a regionální úrovni pouze částečně, ale na celostátní úrovni téměř vůbec.“⁷

Pro státní podniky jako právnické osoby hospodařící s majetkem státu byla přijata nová právní úprava v zákoně č. 77/1997 Sb., o státním podniku. Tato úprava v hospodářském zákoníku a k němu dále vydané prováděcí vyhlášky, však byla poplatná své době, tj. době, kdy byla přijata. Svojí koncepcí a konkrétními ustanoveními již neodpovídala nastalým,

⁵ Tetřevová, L., Veřejná ekonomie, 2003, str. 19-20

⁶ Čepelka, O., Průvodce neziskovým sektorem Evropské Unie, 2003, str. 116

⁷ Čepelka, O., Průvodce neziskovým sektorem Evropské Unie, 2003, str. 119

novým politickým, ale především ekonomickým podmínkám. Byla obtížně aplikovatelná v běžných činnostech státních organizací naší republiky. I v běžné terminologii došlo k jejímu překonání, a tak tato úprava následně ztratila přehlednost a reálnou efektivnost svého uplatnění. Bylo nutné přijetí nové zákonné úpravy, která měla odstranit a vytvořit podmínky pro jasně definovaný a použitelný rámec povinností a práv při hospodaření s majetkem státu.

Výše uvedené požadavky a stanovené povinnosti, společně s výkonem zřizovatelských funkcí pro příspěvkové organizace zřízené organizačními složkami státu, splňoval zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích a prováděcí vyhláška č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu.

Tento zákon je v současnosti obecným právním předpisem, upravující hospodaření, a dále pak nakládání s majetkem státu, jestliže není úprava provedena zvláštním zákonem jinak. Samozřejmě pro hospodaření s majetkem státu v řadě otázek platí také obecná úprava, obsažená zejména v občanském zákoníku, popřípadě v jiných zvláštních zákonech (např. zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, oba ve znění pozdějších předpisů). Další zákony vztahující se k financování organizační složky státu a příspěvkové organizace budou zmiňovány následně.

„Organizační složka státu představuje vnitřní útvar státu, ale není právnickou osobou. Jde o jednu z forem, jejíž pomocí stát zabezpečuje plnění svých funkcí. Společně se zákonem a zřizovacím aktem je vymezen určitý rámec působnosti nebo je stanoven předmět činnosti. Organizační složky státu jsou zakládány zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon upravuje způsob a podmínky hospodaření s majetkem České republiky, vystupování našeho státu v právních vztazích a také postavení, zřizování. Zároveň řeší případný zánik organizačních složek státu.“⁸

⁸ Růžičková, R., Neziskové organizace, vznik, účetnictví, daně, 2003, str. 22

Od 1. ledna 2001 je v platnosti více základních právních předpisů, jimiž je zřizování, hospodaření a zánik organizačních složek upraveno:

- a) zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky, ve kterém jsou definovány právní vztahy organizačních složek státu,
- b) zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, jímž je umožněno také obcím a územním samosprávným celkům zřizovat a rušit organizační složky,
- c) zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změnách některých souvisejících zákonů, jímž je upraveno hospodaření organizačních složek státu.⁹

Zákon č. 218/2000 Sb. a zákon č. 219/2000 Sb. se vztahuje na ústřední orgány státní správy a jimi zřizované organizační složky státu a příspěvkové organizace. Zákonem č. 250/2000 Sb. se od 1. 1. 2001 řídí organizační složky státu a příspěvkové organizace, jejichž zřizovatelem je obec nebo kraj.

Z těchto zákonů vyplývá, že zřizovatelem příspěvkové organizace může být buď organizační složka státu, nebo územní samosprávný celek. Oba typy organizací mají některé jasně shodné rysy a zároveň konkrétní odlišnosti, které jsou zakotvené v již zmiňovaných zákonech.

„Odborníci na neziskové právo se domnívají, že po několika legislativních změnách (zejména po vzniku zákona o spolcích a statutu veřejné prospěšnosti) by náš právní systém v neziskové oblasti mohl patřit k nejpropracovanějším v EU.“¹⁰

Organizační složka státu může být zřízena opatřením příslušného ministerstva a ministerstvo je oprávněno tak učinit, jestliže vznik organizační složky vyplývá z potřeby plnění úkolů v rámci jeho působnosti. Při zřízení organizační složky státu je nutné ji vybavit majetkem státu, aby měla prostředky potřebné k plnění svých úkolů. Svěření majetku státu organizační složce je povinen zajistit zřizovatel. Může učinit z majetku státu, s nímž jako organizační složka sám původně hospodařil, nebo může použít majetek státu, s nímž hospodaří jiná organizační složka státu řízená zřizovatelem.

Nutnou podmínkou zřízení organizační složky státu je předchozí souhlas Ministerstva financí, protože zřízení nové organizační složky státu bude mít dopad na státní rozpočet. Vlastní zřízení provede písemně zřizovatel a jeho povinnou součástí je základní listina o vzniku organizační složky a tou je zřizovací listina. Obligatorní náležitosti zřizovací

⁹ Růžičková, R., *Neziskové organizace, vznik, účetnictví, daně*, 2003, str. 23

¹⁰ Čepelka, O., *Průvodce neziskovým sektorem Evropské Unie*, 2003, str. 126

listiny jsou stanoveny na základě zmocnění zákona a prováděcí vyhlášky. Funkci zakladatele u organizačních složek státu vykonává příslušné ministerstvo, pod jehož působnost spadá předmět činnosti organizační složky, vyplývající ze zřizovací listiny.

Zákon o majetku státu neumožňuje, aby zřizovatel rozhodoval o rozdělování, sloučení ani splynutí organizačních složek státu. Dává mu ale oprávnění, provést svým opatřením změnu zřizovací listiny organizační složky. Zde může dojít k dílčím změnám v předmětu činnosti organizační složky, v jejím organizačním uspořádání, případně v rozsahu majetku státu, s nímž je organizační složka státu příslušná hospodařit.

Zřizovatel také může svým opatřením organizační složku státu zcela zrušit. Dále může rozhodnout, zda a případně konkretizuje organizační složku zřizovatelem zřízenou, jež převezme výkon práv a závazků státu, které zaniklá organizační složka ke dni svého zániku vykonávala. Nebo rozhodne, zda práva, závazky a majetek, s nímž rušená organizační složka hospodařila, bude vykonávat a obhospodařovat sám zřizovatel. Zánik organizační složky podléhá obdobné oznamovací povinnosti (§ 5 odst. 1 a 4 prováděcí vyhlášky) jako její vznik a je zakotven ve zřizovací listině.

2. 1. Financování organizační složky státu

„Organizační složka státu může založit akciovou společnost nebo se případně může účastnit jejího založení. Organizační složky státu jsou napojeny příjmy a výdaji na státní rozpočet. Zákon o majetku státu odkazuje v § 3 odst. 4 na zvláštní právní předpisy. Základním právním předpisem upravujícím financování organizačních složek je zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. Organizační složka sestavuje vlastní rozpočet příjmů a výdajů v členění podle rozpočtové skladby. Příjmy a výdaje organizační složky jsou příjmy a výdaji státního rozpočtu.“¹¹

Dle zákona jsou stanoveny a s rozpočtovými pravidly jsou vázány i některé konkrétní výjimky. Příjmy a výdaje zahrnuté do rozpočtu musí vždy souviset s činnostmi, které jsou konkrétně vymezeny ve zřizovací listině organizační složky. Organizační složka je povinna usilovat o maximální dosažení příjmů stanovených rozpočtem a o plnění určitých úkolů co nejhospodárnějším způsobem. Své prostředky pak musí používat na krytí nezbytných potřeb. Na opatření, která se zakládají na právních předpisech, jí určených. Může čerpat prostředky jen do výše závazných ukazatelů stanovených zákonem o státním rozpočtu

¹¹ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

nebo určeným správcem kapitoly v rámci rozpočtu kapitoly a v souladu s věcným plněním. Organizační složka nesmí dle zákona pojišťovat cizí majetek.

V praxi dochází k pojištění majetku vlastníkem, jež vyúčtuje organizační složce náklady spojené s případným pojištěním.

Organizační složka hospodaří vedle prostředků ze státního rozpočtu také se svými mimorozpočtovými zdroji, kterými jsou především prostředky peněžních fondů, které sama tvoří. Jsou to: rezervní fond a fond kulturních a sociálních potřeb.

Rezervní fond se vytváří z nevyčerpaných rozpočtových prostředků převedených do fondu za podmínek a v rozsahu, které stanoví § 47 rozpočtových pravidel. Dalším zdrojem fondu mohou být peněžní dary, prostředky poskytnuté ze zahraničí a též příjmy z prodeje nemovitého majetku, který byl organizační složce darován, nebo jej nabyla dědictvím. Rozpočtová pravidla určují, k jakému účelu lze prostředky fondu použít. Může to být například úhrada rozpočtem nezajištěných provozních potřeb, reprodukce majetku, případně peněžní dary účelově určené nebo peněžní dary účelově neurčené. Dále se s nimi nakládá dle zřizovací listiny a případného souhlasu zřizovatele. K jiným, případně nečekaným výdajům lze prostředky fondu použít pouze v mimořádných případech, jestliže tyto výdaje schválí vláda.

Fond kulturních a sociálních potřeb je vytvářen k zabezpečení kulturních, sociálních a dalších potřeb zaměstnanců v pracovním poměru k zaměstnavateli. Základní příděl fondu je především tvořen v rozpočtu organizační složky. Tvoří roční objem nákladů na platy a obdobné platby zaměstnavatele, blíže stanovené rozpočtovými vymežujícími pravidly. Vyhláška č. 310/1995 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb ve znění pozdějších předpisů, stanoví další příjmy, výši tvorby fondů a další hospodaření s fondem. Vyhláška rovněž upravuje sestavování rozpočtu fondu a zásady pro užívání fondu. Fond je vždy fondem zaměstnavatele a příslušný odborový orgán spolurozhoduje se zaměstnavatelem o stanovení přídělu do fondu a zároveň spolurozhoduje o jeho čerpání. Organizační složka může z fondu poskytovat půjčky podle zvláštního právního předpisu, což je výjimkou. Jinak není organizační složka oprávněna přijímat či poskytovat úvěry, ani vystavovat či přijímat směnky. Z rozpočtových pravidel pro financování organizačních složek tedy vyplývá, že nemohou přijímat a poskytovat úvěry, přijímat půjčky, vystavovat směnky, ani je sami přijímat. Mohou však poskytovat zálohy, peněžní dary nebo věcná ocenění. Reprodukci majetku financuje organizační složka ze svého rozpočtu v rámci stanovených

ukazatelů financování programů. Jako doplňkový zdroj může organizační složka ke konkrétním účelům použít prostředky rezervního fondu a fondu kulturních a sociálních potřeb.

2. 2. Příspěvková organizace zřízená organizační složkou státu

Příspěvková organizace zřízená organizační složkou státu, kdy je zároveň jejím zřizovatelem, případně může být zřizovatelem kraj nebo obec. Vyplyvajíc z přesunu funkce zřizovatele ze státu na kraj, podle zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů. Příspěvková organizace zřízená organizační složkou státu, se řídí zákonem č. 219/2000Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů a vykonávající svou činnost, kterou má definovanou ve své zřizovací listině. „*Organizace zřízené před platností tohoto zákona jsou právníckými osobami a funkci zřizovatele mají organizační složky státu, případně vyšší samosprávné územní celky nebo obce, byla-li pravomoc zřizovat, řídit a zrušovat přenesena na příslušná zastupitelstva.*“¹²

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, dává pravomoc územním samosprávným celkům, aby zřizovaly příspěvkové organizace, jejichž struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu a cílem není dosažení zisku, ale jsou vytvořeny za účelem činnosti zapsané v obchodním rejstříku.

„*Nová příspěvková organizace nemůže vzniknout jinak než zvláštním právním předpisem, to platí rovněž pro rozdělení, sloučení, splynutí či jiných změn organizace.*“¹³

2. 3. Hospodaření organizačních složek státu, příspěvkových organizací

Peněžité dary od fyzických případně právníckých osob mohou být součástí příjmu příspěvkové organizace, společně s případnými finančními zdroji, jako jsou prostředky uložené ve fondech organizace. Mohou být součástí prostředků příspěvkové organizace získaných jinou činností, s nimiž nakládá. Trvalé použití fondu na činnosti rozpočtem nezajištěné, je dovoleno jen prostřednictvím rozpočtu. Použití fondů musí nyní povinně příspěvková organizace rozpočtovat, kdy novela rozpočtových pravidel je upravená zákonem č. 187/2001 Sb., která výrazně změnila úpravu příjmů z pronájmu státního majetku. Hospodaření příspěvkové organizace zřízené státem se řídí podle § 54 až 64

¹² Růžičková R., Neziskové organizace, vznik, účetnictví, daně, 2003, str. 26

¹³ Růžičková R., Neziskové organizace, vznik, účetnictví, daně, 2003, str. 26

zákona č. 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech, zřízené územně samosprávným celkem podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

V souladu s ustanovením § 54 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jeho využití v právních vztazích, jsou příspěvkové organizace právnickou osobou a samostatnou účetní jednotkou účtující majetek, pohledávky, závazky a tvorba hospodářského výsledku, dle daných pravidel. K poskytnutému majetku má organizace právo vlastnické nebo právo tomu podobné. Majetek i závazky lze ocenit v souladu s ustanovením § 24 zákona o účetnictví a z poskytnutého majetku plyne organizaci i případný budoucí prospěch.

V souladu s § 27 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů územní samosprávný celek zřizuje příspěvkové organizace pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Odlišnosti vyplývají z titulu zřizovatele a především s nakládáním s majetkem. Kdy je zcela na rozhodnutí zřizovatele, ať obce, kraje nebo organizační složky státu, jaká bude právní forma příspěvkové organizace.

Důležité údaje, které zřizovací listina příspěvkové organizace obsahuje, je úplný název zřizovatele. Je-li jím obec, uvede se také její zařazení do kraje, název, sídlo příspěvkové organizace a její identifikační číslo. Název musí vylučovat možnost záměn s názvy jiných příspěvkových organizací. Dále je zde přesné uvedení vymezeného majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se příspěvkové organizaci předává do správy k jejímu vlastnímu hospodářskému využití. Vymezení takových majetkových práv, jež organizaci umožní, aby svěřený majetek včetně majetku získaného její vlastní činností, spravovala pro hlavní účel, k němuž byla zřízena. Dále musí být ve zřizovací listině uvedeno vymezení hlavního účelu a tomu odpovídajícího předmětu činnosti. Označení statutárních orgánů a způsob, jakým jménem organizace bude prezentována na oficiálních listinách. Případně je uvedeno vymezení doby, na kterou je příspěvková organizace zřízena.

„Důležitou informací a případnou odlišností je informace, kterou bychom hledali ve zřizovací listině, kdy příspěvkové organizace státní mohou mít příjmy z jiné činnosti, příspěvkové organizace obecní mají a mohou mít příjmy z činnosti doplňkové.“¹⁴

Okruhy doplňkové činnosti navazující na hlavní účel příspěvkové organizace, kterou jí zřizovatel povolí k tomu, aby mohla lépe využívat všechny své hospodářské možnosti a odbornosti svých zaměstnanců. V rámci této doplňkové činnosti,

¹⁴ Růžičková, R., Neziskové organizace, vznik, účetnictví, daně, 2003, str. 29

která je vymezena dle § 27 odst. 2 písmena g, však nesmí narušovat plnění hlavních účelů organizace. Sleduje se účetně odděleně a organizace musí mít zpracovanou vnitřní směrnici, ve které má konkretizované podmínky provozování pro jednotlivé doplňkové činnosti, případně pro jednotlivé okruhy doplňkových činností.

3. Rozpočet příspěvkové organizace

Ustanovení daných zákonů, které jasně stanoví, že hospodaření příspěvkové organizace se řídí jejími pravidly. Hospodaření musí být po zahrnutí příspěvku ze státního, resp. obecního rozpočtu vyrovnané. Rozpočet může zahrnovat pouze náklady a výnosy související jen s poskytovanými službami, které jsou předmětem její hlavní činnosti. Úhrady, k nimž se příspěvková organizace v běžném roce zaváže, nesmí překročit rozpočet na daný rok. Rozpočet je součástí rozpočtu jejího zřizovatele, tzn. příjmy a výdaje příspěvkové organizace jsou součástí rozpočtu zřizovatele příslušného samosprávného celku. Na rozpočet svého zřizovatele jsou napojeny saldem svého rozpočtu. Jestliže skutečná výše nákladů a výnosů v průběhu roku neodpovídá rozpočtu a hrozí zhoršený hospodářský výsledek, je příspěvková organizace povinna učinit opatření k okamžité nápravě. Zřizovatel určuje závazné ukazatele jak ve výdajích, tak případných příjmech, v případě, že má příspěvková organizace příjmy zahrnuté v plánu.

Příspěvková organizace má oprávnění disponovat s rozpočtovými prostředky, tj. dotacemi, zabezpečuje tak jimi svou běžnou, opakující se činnost. Příspěvková organizace hospodář podle stanoveného rozpočtu společně s majetkem, jež má ve své správě od svého zřizovatele.

Příjmy příspěvkové organizace, jež byly zahrnuty v plánu, které získává ze své vlastní činnosti, případně poplatky si ponechává pro financování nákladů na tuto její vlastní činnost. Dále pak může hospodařit s finančními prostředky peněžních fondů a případně peněžních darů od různých subjektů, případně finančními dary ze zahraničí. Tyto příjmy však jistě nejsou postačujícími na pokrytí vlastních nákladů, a jsou tak poskytovány příspěvky ve formě:

- příspěvku na provoz,
- příspěvku na investice,
- odvodové příspěvky.

Příspěvek na provoz je určen k financování scházejících běžných neinvestičních potřeb, včetně běžných oprav a běžné údržby. *Příspěvek na investice* je dáván s jasně vymezeným rozsahem investice. *Odvodové příspěvky* jsou v případech, kdy výnosy převyšují plánované náklady a jde většinou o situace velmi výjimečné. V případech, kdy zřizovatel určí příspěvkové organizaci odvod z odpisů, (př. zřizovatel plánuje v bližších letech zrušení

organizace, příspěvková organizace tak nebude potřebovat odpisy a nebude pořizovat nový dlouhodobý hmotný majetek).

Finanční vztah rozpočtu je vždy plánovaný vzhledem k rozpočtu zřizovatele. Neměl by být průběhu roku měněn. Může se tak stát pouze ve zvlášť závažných případech, za předpokladu, má-li zřizovatel potřebné finanční zdroje ve svém rozpočtu k pokrytí vzniklých případně nečekaných nákladů.

Příspěvková organizace musí do rozpočtu v době sestavení svého rozpočtu zahrnout všechny prostředky, o kterých ví, že je přijme nebo použije. Jinak může docházet a dochází k neodůvodněným nárokům na státní rozpočet. Dále je povinna zajistit, aby nezhoršila stanovený hospodářský výsledek. Proto se také nesmí zavazovat k úhradám, které nejsou kryty jejím rozpočtem. Na použití peněžních prostředků, se kterými hospodaří příspěvková organizace, se vztahuje stejné omezení jako v § 45 na organizační složky státu.

Fondové hospodaření příspěvkových organizací patří mezi významná ustanovení zákonů. Podle ustanovení § 53 zákona o rozpočtových pravidlech příspěvkové organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými hlavní činností a s peněžními prostředky přijatými ze státního rozpočtu pouze v rámci finančních vztahů stanovených zřizovatelem. Dále s prostředky: svých fondů, prostředky získanými jinou činností, peněžitými dary od právnických či fyzických osob, peněžitými dary poskytnutými ze zahraničí, jak je již uvedeno, podobně formulované ustanovení najdeme i v § 28 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. S tím rozdílem, že je zde více preferována větší pravomoc zřizovatele umožnit pomocí naplňování a čerpání fondů příspěvkové organizaci. Pomocí přesunů mezi těmito fondy umožňuje zároveň účinnější alokaci jejich finančních prostředků.

3. 1. Fondy příspěvkové organizace

Jde o prostředky, s nimiž hospodaří příspěvková organizace, které tvoří a využívá v souladu se zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Vytváří a hospodaří se svými peněžními fondy, které mohou být následující:

- rezervní fond
- investiční fond
- fond odměn
- fond kulturních a sociálních potřeb

„Rezervní fond je nástrojem motivace příspěvkové organizace na dosahování zlepšeného výsledku hospodaření.“¹⁵ Rezervní fond je tvořen částkou ze zlepšeného výsledku hospodaření, jeho využití ovlivňuje zřizovatel, který schvaluje částku do rezervního fondu příspěvkové organizace, vždy po skončení rozpočtového období, tj. kalendářního roku. Poniženým o částku převodu do fondu odměn. Dále je tento fond tvořen peněžními dary. Slouží k financování dalšího rozvoje, překlenutí časového nesouladu mezi výnosy a náklady, úhradě případně uložených sankcí, za možné porušení rozpočtové kázně, úhradě ztráty za předchozí léta. A na základě souhlasu zřizovatele možnost přidělu částky do investičního fondu příspěvkové organizace.

Investiční fond příspěvkové organizace slouží k financování investičních potřeb, dále k financování dalšího rozvoje. Je tvořen z odpisů hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku (na základě opět zřizovatelem schváleného odpisového plánu), z investičních příspěvků z rozpočtu zřizovatele, z možných investičních příspěvků ze státních fondů, z výnosů prodeje hmotného investičního majetku, se souhlasem zřizovatele, z účelových investičních darů a případných příspěvků od jiných subjektů, z převodů již zmiňovaného rezervního fondu, ve výši odsouhlasené zřizovatelem. Použití finančních prostředků z investičních fondů využívá příspěvková organizace také na pořizování dlouhodobého hmotného majetku, tj. investování vlastních investičních potřeb, ke splácení investičních úvěrů nebo půjček. K financování oprav a údržbě nemovitého majetku ve vlastnictví zřizovatele, jež příspěvková organizace používá či využívá ke své činnosti. Případně je-li odvod nařízen v již využitém odvodu do rozpočtu zřizovatele.

Fond odměn je „motivačním fondem,“ který je tvořen ze zlepšeného celkového výsledku hospodaření příspěvkové organizace. Musí být vždy po skončení rozpočtového roku, tj. kalendářního roku, schválen, nejvýše však do výše 20 % limitu mzdových prostředků příspěvkové organizace. Z tohoto fondu se dle stanovených předpisů hradí odměny.

Fond kulturních a sociálních potřeb je typem sociálního fondu, který se tvoří v průběhu celého kalendářního roku. Je tvořen zálohově ve výši limitu 2 % roční plánované výše nákladů na platy, náhrady platů a odměn. Je vyúčtováním ze skutečného základního přidělu a jeho využití je k financování kulturních, sociálních a případně dalších potřeb zaměstnanců příspěvkové organizace.

¹⁵ Peková, J., Pilný, J., Otmar M., Veřejná správa a finance, 2008, str. 296

4. Příspěvek na bezmocnost

Vyhláška č. 284/1995 Sb., která se týkala příspěvku na bezmocnost a v současnosti již není platnou, dle ní je:

Částečně bezmocná osoba, která potřebuje dlouhodobě pomoc jiné osoby při některých nezbytných životních úkonech, například při mytí, česání a oblékání, atd.

Převážně bezmocná osoba, která potřebuje kromě pomoci uvedené v předchozím odstavci, také pravidelnou pomoc nebo soustavný dohled jiné osoby při hlavních životních úkonech. Například při chůzi nebo výkonu fyziologické potřeby. Za převážně bezmocnou je vždy považována osoba úplně nevidomá.

Úplně bezmocná osoba, která zcela pozbyla schopnost sebeobsluhy a potřebuje soustavné ošetřování. Při všech životních úkonech je trvale odkázána na pomoc jiné osoby.¹⁶

Příspěvek na bezmocnost

1. Částečná bezmocnost
2. Převážná bezmocnost
3. Úplná bezmocnost

4.1. Výše částky

Je-li důchodce trvale bezmocný a potřebuje ošetření a obsluhu jiné osoby, zvyšuje se mu důchod:

- při částečné bezmocnosti o 20% částky životního minima na osobní potřeby
- při převážné bezmocnosti o 40% částky životního minima na osobní potřeby
- při úplné bezmocnosti o 75% částky životního minima na osobní potřeby¹⁷

Od 1. 10. 2001 je výchozí částka příspěvku na bezmocnost 2 320 Kč a vychází se vždy z platného zákona o životním minimu. Konkrétní částky zvýšení důchodu pro bezmocnost jsou tedy závislé na platných částkách životního minima.

Bezmocnost se rozlišuje na jednotlivé stupně podle omezení soběstačnosti či sebeobsluhy dotyčného občana, jak je uvedeno výše v textu a průkazným znakem pro posuzování je dlouhodobost jeho stavu. Stav, který je trvalý nebo stav, který bude podle poznatků lékařské vědy trvat déle než jeden rok. Bezmocnost tedy nelze uznat u stavů, jež jsou stanoveny jako přechodné, i když je dotyčná osoba upoutána na lůžko a případně tak odkázána na pomoc jiné osoby. Například, když je osoba ve stavu po těžkém úraze,

¹⁶ Vyhláška č. 284/1995 Sb.,

¹⁷ Vyhláška č. 284/1995 Sb.,

bezprostředně po infarktu nebo po těžké operaci. Dalším průkazným a společným kritériem pro posuzování je potřeba pomoci jiné osoby při provádění běžných životních úkonů, tzn., osoba se sama bez pomoci jiné osoby neobleče, neumyje, neučeše apod. Potřeba soustavného ošetření znamená péči prakticky srovnatelnou s ošetřovatelskou péčí v lůžkových zdravotnických zařízeních, a to především u nepohyblivých pacientů. Spadá sem pomoc při podávání léků, podávání nápojů, pokrmů, dlouhodobé ošetřování. Za ošetřování je považován také trvalý dohled u osob těžce mentálně postižených a dlouhodobě těžce duševně nemocných.

O dávku zvýšení důchodu pro bezmocnost se žádá na příslušném formuláři na Okresní správě sociálního zabezpečení v místě trvalého bydliště žadatele. Součástí žádosti je přiložený lékařský nález, který vyplňuje ošetřující lékař. Z hlediska uplatnění žádosti není rozhodující, zda žadatel je toho času hospitalizován ve zdravotnickém zařízení či zda pobývá doma. Žádost může podat občan, jeho zákonný zástupce, popřípadě osoba vybavená plnou mocí, ale vždy na příslušné Okresní správě sociálního zabezpečení.

Posudkový lékař v bytě, případně v místě pobytu žadatele, ověřuje schopnost žadatelovi sebeobsluhy, případně nutný rozsah pomoci, potřebné žadateli pravidelně poskytovat. Na základě těchto poznatků je následně vydán posudek s uvedením rozsahu potřebné soustavné a trvalé pomoci, eventuálně trvalého dohledu. Podle zdravotního stavu, resp. příčin, které vedou k omezení sebeobsluhy, určí lékař Okresní správy sociálního zabezpečení, zda jde o stav trvalý, bez nutnosti kontrolních lékařských prohlídek, nebo o stav, který se může měnit. V tomto případě lékař stanovuje dobu platnosti posudku. Jinými slovy, stanoví termín kontrolní lékařské prohlídky, při které je znovu hodnocen zdravotní stav dané osoby, tj. žadatele. V závislosti na změnách zdravotního stavu, který se mohl, zlepšovat nebo naopak postupně zhoršovat z hlediska soběstačnosti a kritérií pro bezmocnost, bylo možné měnit i stupeň bezmocnosti. Zvyšovat nebo naopak snižovat, případně neuznat žádný stupeň bezmocnosti.

Míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se uvádějí na procenta, uvedené dle vyhlášky 284/1995 Sb., podle které se jednotlivé případy uznávají. Zde jsou uvedeny údaje pro případy a posouzení v rozhodujících příčinách dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. U osob se zdravotním postižením, které současně značně ztěžuje životní podmínky, byly tyto rozhodné skutečnosti zjišťovány posudkově pro uznání příspěvku.

Uznání některého ze stupňů bezmocnosti je podkladem pro **rozhodnutí o zvýšení důchodu pro bezmocnost**. Takto lze zvyšovat důchod starobní, vdovský, příp. vdovecký, plný invalidní a sirotčí. Důchod sirotčí je možno zvýšit pro bezmocnost nejdříve od sedmého roku věku dítěte dle § 70 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, v platném znění.

Dle zákona č. 100/1988 Sb. a vyhlášky č. 284/1995 Sb. v platném znění. Vyhláška stanoví již uvedené tři stupně bezmocnosti, na jejichž základě občan obdrží navýšení důchodu o určitou finanční částku, případně možnost použít finanční pomoci při „Osobní péči o blízkou osobu“.

4.2. Příspěvek na péči o osobu blízkou

Je poskytnut občanu pečujícímu o blízkou či jinou osobu, která je převážně nebo úplně bezmocná nebo starší 80 let. Osobě, jež je částečně bezmocná nebo podle vyjádření ošetřujícího lékaře potřebuje péči jiné osoby. Příspěvek může být poskytnut též rodiči nebo prarodiči dítěte, popřípadě jiné osobě, která má dítě svěřeno do výchovy. Za podmínek, že dítě je dlouhodobě těžce zdravotně postižené, vyžaduje mimořádnou péči případně mimořádnou péči zvláště náročnou, specifikovanou blíže dle zákona. A je o něj řádně, celodenně pečováno.

Podmínka celodenní péče se považuje za splněnou, je-li dítě předškolního věku umístěno v jeslích (mateřské škole), popřípadě obdobném zařízení, na dobu, která nepřevyšuje 4 hodiny denně. Jde-li o dítě plnící povinnou školní docházku nebo připravující se na budoucí povolání, nejdéle však do 18 let věku dítěte, po dobu školního vyučování. Výjimkou jsou zařízení s týdenním nebo ročním pobytem dítěte. „*Ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví vyhláškou, co se považuje za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání, které dítě se považuje za dlouhodobě těžce zdravotně postižené.*“¹⁸

Podmínka celodenní péče se také považuje za splněnou, je-li dítě osvobozeno od povinné školní docházky a je-li umístěno ve speciálním zařízení, po dobu, která nepřevyšuje 6 hodin denně. Toto platí nejdéle však do 18 let věku dítěte. Výše příspěvku při péči o jednu osobu činí až 1,6násobek částky životního minima určené k zajištění výživy a ostatních životních potřeb občana tj. 3 504 Kč měsíčně. Při péči o dvě a více osob příspěvek činí 2,75násobek částky životního minima určené k zajištění výživy a ostatních životních potřeb občana tj. 6 023 Kč měsíčně. Podmínkou poskytnutí příspěvku však

¹⁸ MPSV „Ústavní sociální péče“ 1998, 1999, 2000, str. 21

je, že příjem pečujícího občana je nižší než výše příspěvku. Je-li příjem pečující osoby vyšší, příspěvek tak osobě nenáleží.

Nová právní úprava, vycházející z novelizace z roku 2002, kdy bylo možné započítat dobu péče po 18 roce věku u osob, které pokračují ve školním vzdělání. Nebo u osob, které nadále navštěvují jim odpovídající zařízení. Je nutné, aby tyto osoby měly přiznanou alespoň převážnou bezmocnost a z hlediska případné invalidity měli pečujícího rodiče nebo osobu péči zajišťující. Nárok na invalidní důchod u osob starších 28 let se požaduje splněním stanovené požadované podmínky, tj. alespoň 5 let pojištění v posledních 10 letech předcházejících invaliditě.

Doba péče o dítě je zahrnuta do pojištění pouze do věku 4 let dítěte a to v případě, že jde o dítě dlouhodobě zdravotně postižené. U dlouhodobě těžce zdravotně postiženého dítěte pouze do 7 let. Rodiči pečujícího o postižené dítě, bez rozhodnutí o mimořádné péči v nebezpečí, hrozí nepřiznání starobního či invalidního důchodu. V případě úrazu, závažného onemocnění nebo jiné příčiny vedoucí k invaliditě, nesplňoval-li podmínku doby pojištění, nemohl být mu přiznán důchod. Z důvodu nesplnění podmínek doby pojištění. Tato skutečnost je významná zejména v sociálně slabých rodinách, stejně tak s faktem, že příspěvek při péči o blízkou osobu je vyšší než rodičovský příspěvek.

Změna zákona č. 213/2002 Sb., jehož účinnost připadala na 01. 07. 2002 je předpis, kterým se měnil zákon č. 100/1998 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, především o doplnění tohoto zákona. Náleží příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, občanovi pečujícímu osobně, celodenně a řádně o blízkou osobu, která je převážně nebo úplně bezmocná nebo starší 80 let a je částečně bezmocná. Příspěvek náleží též občanovi, který pečuje o jinou než blízkou osobu, pokud spolu žijí ve společné domácnosti.

Příspěvek podle § 80 náleží též rodiči nebo prarodiči, popřípadě jinému občanovi, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů, na základě rozhodnutí příslušného orgánu. Pečujícímu osobně, celodenně a řádně o nezletilé dítě starší jednoho roku, které je podle zvláštního předpisu dlouhodobě těžce zdravotně postižené a vyžadující mimořádnou péči.

Podmínka celodenní péče se považuje za splněnou:

- je-li dítě předškolního věku umístěno v jeslích nebo mateřské škole, popřípadě v obdobném zařízení, a to po dobu, která nepřevyšuje čtyři hodiny denně
- jde-li o dítě plnící povinnou školní docházku, a to po dobu školní výuky. Za povinnou školní docházku se pro účely tohoto zákona považuje též docházka do 10. ročníku speciální základní školy, zvláštní školy nebo pomocné školy
- jde-li o dítě do 18 let věku, které se připravuje na budoucí povolání studiem na střední škole nebo přípravou v učilišti nebo ve speciální škole podle zvláštního zákona § 58) a to po dobu školní výuky
- jde-li o dítě do 18 let věku, které je umístěno v zařízení pro děti, které byly osvobozeny od povinné školní docházky, a to po dobu, která nepřevyšuje šest hodin denně
- jde-li o osobu starší 18 let, převážně nebo úplně bezmocnou, která navštěvuje odpovídající zařízení, a to po dobu, která nepřevyšuje šest hodin denně
- jde-li o osobu starší 18 let, převážně nebo úplně bezmocnou, která se soustavně připravuje na budoucí povolání¹⁹

Dále zde byly uvedeny změny v započítávání příjmů, kdy příjmem se rozumí příjem stanovený v zákoně o životním minimu, avšak do příjmů se nezapočítává:

- sociální příspěvek a příspěvek na bydlení poskytované podle zvláštního zákona
- sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení cen tepelné energie poskytovaný podle zvláštního zákona
- sociální příspěvek k vyrovnání zvýšení nájemného poskytovaný podle zvláštního zákona²⁰

Podle § 83 vyplývá možnost výdělečné činnosti u občana zajišťující péči o blízkou nebo jinou osobu. Na výplatu příspěvku má však pečující osoba nárok za předpokladu, že příjem z její výdělečné činnosti nepřesáhne v kalendářním měsíci po odpočtu daně z příjmů fyzických osob, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, částku 1,5 násobku částky životního minima na osobní potřeby občana, stanovenou zákonem o životním minimu.

¹⁹ Zákon č. 100/1998 Sb., o sociální zabezpečení

²⁰ Zákon č. 100/1998 Sb., o sociální zabezpečení

Dle novely v § 84 náleží měsíčně peněžitý příspěvek ve výši rozdílu mezi jeho příjmem v kalendářním měsíci a 1,6násobkem částky na osobní potřeby, a to za předpokladu, jestliže pečuje o jednu osobu. Jestliže pečuje o dvě nebo více osob pak náleží této osobě 2,75násobek této částky. Nedosahuje-li výše příspěvku stanovená podle předchozí věty částky 50 Kč za kalendářní měsíc, zvyšuje se příspěvek na tuto částku.

Blízké osoby a bezmocnost se posuzují podle zákona o důchodovém pojištění, dle § 85.

5. Příspěvek na péči

Podstatná změna nastala zrušením zvýšení důchodu pro bezmocnost. Původní bezmocnost poskytovaná podle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, náležela poživateli důchodu z důchodového přípojištění. Osobám pečujícím o bezmocnou osobu nebo o dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené, vyžadující mimořádnou péči byl zrušen příspěvek při péči o osobu blízkou nebo jinou osobu, poskytovaný rovněž dle výše uvedeného zákona. Těmto osobám od 1. 1. 2007 náleží Příspěvek na péči (dále jen PnP) ve výši odpovídající zákonem stanovenému stupni závislosti. Nárok na tuto sociální dávku má osoba do doby, kdy je na základě kontroly zdravotního stavu nebo na základě jejich žádosti nově posouzen zdravotní stav. Dávka pak osobě zůstává, případně je stanoven jiný stupeň závislosti. Může být stanoven jak vyšší tak i nižší stupeň závislosti.

Účelem PnP jako nové dávky je rozhodnout dle uvážení osoby, případně dle rozhodnutí jejího zákonného zástupce, míru potřebné pomoci. Rozsah pomoci, který daná osoba potřebuje. Pomocí této státní dávky poskytované fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci, jež jsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby, je zajistit, ať v rámci rodiny nebo prostřednictvím poskytovatelů sociálních služeb, péči o danou osobu. Pomocí fyzické či právnické osoby tyto činnosti péče dále zajišťovat. Existuje řada jiných sociálních služeb a případně možností, které mají či do kterých mohou svůj příspěvek investovat. Péči mohou zprostředkovávat různé organizace nebo osoby, například služby osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, odlehčovací služby pro pečující rodinu, centra denních služeb nebo podobné denní či týdenní stacionáře.

Sami klienti se mohou tedy rozhodnout, jakou službu si zvolí a poskytovanou částkou uhradí nebo zda peníze dají někomu z příbuzných, který se o ně následně postará.

Přechod na systém výplaty dávky PnP osobám, do této doby jim náležejícím zvýšení důchodu pro bezmocnost v I., II., a III. stupni, společně s dítětem dlouhodobě těžce zdravotně postiženém vyžadujícím mimořádnou péči, těmto osobám se poskytuje od této doby ve výši stanoveném stupni závislosti. Příspěvek se zároveň poskytuje do doby, kdy byl na základě kontroly zdravotního stavu nebo na základě jejich žádosti nově posouzen

zdravotní stav a případně stanoven jiný stupeň závislosti. Nárok nadávku PnP se těmto osobám poskytuje částkou odpovídající stanovenému stupni závislosti.

Nárok na PnP má tak dle zákona: „Osoba, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu potřebuje pomoc při péči o vlastní osobu a při zajištění soběstačnosti v takovém rozsahu, který odůvodňuje její zařazení do některého stupně závislosti.“²¹

Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se považuje takový zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy bude trvat déle než jeden rok. A zároveň omezuje duševní, smyslové nebo fyzické schopnosti osoby a současně ovlivňuje péči o vlastní osobu a vlastní soběstačnost. Nárok mají osoby starší od jednoho roku věku.

Stupeň závislosti a stanovení výše PnP je na základě hodnocení schopnosti zvládat celkem 36 zákonem stanovených úkonů. Z tohoto je 18 úkonů péče o vlastní osobu a 18 úkonů soběstačnosti. Podstatný je počet úkonů, při kterých je nutná z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu každodenní pomoc nebo dohled. Bere se v potaz i věk osoby. Na základě hodnocení se následně rozlišují 4 stupně případné závislosti.

5. 1. Stupně závislosti příspěvku na péči:

- „I. stupeň, lehká závislost, jestliže osoba potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 12 úkonech péče o vlastní osobu a úkonech soběstačnosti nebo u osoby do 18 let věku při více než 5 úkonech péče o vlastní osobu a úkonech soběstačnosti
- II. stupeň, středně těžká závislost, jestliže osoba potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 18 úkonech péče o vlastní osobu a úkonech soběstačnosti nebo u osoby do 18 let věku při více než 15 úkonech péče o vlastní osobu a úkonech soběstačnosti
- III. stupeň, těžká závislost, pakliže osoba potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 24 úkonech péče o vlastní osobu a úkonech soběstačnosti nebo osoby do 18 let věku při více než 15 úkonech péče o vlastní osobu a úkonech soběstačnosti
- IV. stupeň, úplná závislost, zde osoba potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 30 úkonech péče o vlastní osobu a úkonech soběstačnosti nebo u osoby do 18 let věku při více než 20 úkonech péče o vlastní osobu a úkonech soběstačnosti“²²

²¹ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

²² § 9 zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, příloha č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb.,

Úkony péče o vlastní osobu jsou brány jako každodenně se opakující úkony související především se zajištěním osobní hygieny, oblékání, pohybu a stravy. Souvisí i s přijímáním stravy. Jednotlivé úkony a činnosti jsou dle § 9 zákona v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., důležitá je i případná uvedená věková hranice schopnosti zvládat jednotlivý úkon. Pokud není jinak uvedeno, posuzuje se konkrétní úkon u všech posuzovaných osob. Posuzuje se např.: příprava stravy, přijímání stravy, schopnost mytí těla, péče o ústa, vlasy, holení, schopnost stříhání nehtů, fyziologické potřeby, vstávání z lůžka, uléhání, případná změna polohy, sezení, schopnost vydržet v poloze vsedě, stání, schopnost v poloze stání, atd. Mezi úkony soběstačnosti patří např.: schopnost komunikace, slovní, písemná, neverbální, orientace vůči jiným fyzickým osobám, v čase a prostředí, nakládání s penězi nebo jinými cennostmi, obstarávání osobních záležitostí, atd.

5. 2. Výše příspěvku

Tabulka 1: Jednotlivé stupně závislosti s částkami bezmocnosti v Kč

Stupeň závislosti	mladší 18 let	starší 18 let
I. lehká	3 000	2 000
II. středně těžká	5 000	4 000
III. těžká	9 000	8 000
IV. úplná	11 000	11 000

Zdroj: zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

5. 2. 1. Nárok a výplata příspěvku na péči

Nárok na přiznání a výplatu vzniká splněním podmínek pro příjem této dávky. Předchází jej podání žádosti o přiznání PnP. Pokud není zahájeno řízení z moci úřední, v tomto případě nemusí být podaná žádost o přiznání dávky. Ke změnám v nároku a případné výše, může dojít i z důvodu nápravy chybných rozhodnutí nebo na základě změny některých skutečností, rozhodných pro jeho výplatu, př. zdravotní stav žadatele.

Sociální pracovník příslušného obecního úřadu činí sociální šetření, probíhající ve většině případů v domácím prostředí žadatele. Zjišťují se žadatelovi schopnosti v jeho přirozeném sociálním prostředí z hlediska péče o vlastní osobu a soběstačnosti. Sociální pracovník následně odešle zjištěné šetření příslušnému úřadu práce, jež zkoumá zdravotní stav žadatele a následně určí stupeň jeho závislosti na péči jiné osoby. Hodnotí se také životní a sociální podmínky.

Částka PnP se následně vyplácí pravidelně, v každém kalendářním měsíci, za který náleží. To i zpětně, od doby podání žádosti. Jeho výplatní termín si určuje příslušný orgán, tím je obecní úřad s rozšířenou působností, který rozhoduje o přiznání a výši PnP. Vyplácen je v českých korunách, způsobem, kterým si příjemce sám určí v tiskopisu žádosti o PnP. Úpravu ohledně vyplácení dávky cizím státním příslušníkům a podmínky upřesňuje dále příslušný zákon.

5. 2. 2. Příjemce příspěvku

Zákonem o sociálních službách je vymezen okruh oprávněných osob k pobírání dávky na sociální péči dle § 4 zákona o sociálních službách.

*„Příjemcem příspěvku je osoba, jíž byl příspěvek přiznán, tzn. oprávněná osoba.“*²³ Nárok na výplatu vzniká také nezletilým dětem, avšak nárok vzniká od jednoho roku věku dítěte a zde je příjemcem ustanoven jejich zákonný zástupce. U osob soudně zbavených způsobilosti k právním úkonům, a to zcela, nebo částečně, stanovené dle rozsahu rozhodnutí soudu, je soudem ustanoven opatrovník. Může být ustanoven zvláštní příjemce příspěvku, který je ustanovený obecním úřadem s rozšířenou působností, který příspěvek vyplácí. Ten je ustanoven v případech, kdy oprávněná osoba případně příjemce nemůže příspěvek přijímat. Zejména z důvodu svého nepříznivého zdravotního stavu. V případě nemožnosti přijímání příspěvku ze zdravotního důvodu, je vždy nutné doložit zdravotní posudek.

Zvláštní příjemce je povinen používat tuto částku ve prospěch oprávněné osoby a k jejímu stanovenému účelu, tzn. k zajištění potřebné pomoci péče. Zvláštním příjemcem může být ustanovena pouze fyzická osoba, jejíž zájmy nejsou ve střetu se zájmy s oprávněnou osobou.

Příjemce PnP musí vždy tuto částku využívat na zajištění jemu potřebné pomoci. Přiznáním PnP je příjemce povinen do 15 dnů od přiznání dávky na péči, nahlásit písemně, oprávněnému úřadu s rozšířenou působností kdo a jakým způsobem mu danou pomoc péče poskytuje. Již od podání žádosti o dávku jsou stanoveny povinnosti, kterými se žadatel zavazuje. Např.: spolupráce při sociálním šetření, doložení lékařského posudku, případně bude-li nutné speciální vyšetření, toto učinit. Dále je žadatel povinen ohlašovat případné změny související s nárokem na výplatu příspěvku, vždy v termínu, jež mu určí příslušný obecní úřad s rozšířenou působností.

²³ Králová, J., Rážová, E., Sociální služby a příspěvek na péči, 2007, str. 32

IV. Praktická část

6. Centrum sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace Ústeckého kraje

Okresní ústav sociálních služeb Litoměřice se sídlem v Lovosicích, příspěvková organizace byla zřízena 27. ledna 1976. S platností od 1. ledna 2001 byla Okresním úřadem Litoměřice vydána nově upravená zřizovací listina, která změnila původní název OÚSS Litoměřice na název nový, Centrum sociální pomoci Litoměřice se sídlem v Lovosicích. Došlo ke změně z rozpočtové organizace na příspěvkovou organizaci, avšak s platností původní organizace. Na základě usnesení Rady Ústeckého kraje č. 180/49/2002 ze dne 4. prosince 2002 došlo k 1. lednu 2003 ke změně zřizovatele, kterým se stává Ústecký kraj, tímto došlo zároveň ke změně názvu organizace na Centrum sociální pomoci, příspěvková organizace (dále jen CSP Litoměřice, p. o.).

Hlavním účelem, pro který byla organizace zřízena, je zajištění ústavní sociální péče pro staré občany, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu, a kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují komplexní péči, jež jim nemůže být zajištěna členy jejich rodiny, ani pečovatelskou službou nebo jinými službami sociální péče. Dále pro staré občany, kteří umístění v zařízení nezbytně potřebují z jiných vážných důvodů. Nikoliv však pro občany, jejichž zdravotní stav vyžaduje léčení a ošetřování v lůžkovém zdravotnickém zařízení.

Dalším účelem zřízení organizace je ústavní sociální péče pro občany, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu a občanům, kteří jsou plně invalidní, jejichž celkový zdravotní stav je takový, že potřebují komplexní péči. Za předpokladu, že jim lze v zařízení poskytnout služby jim potřebnou péči a služby vzhledem k jejich věku a celkovému zdravotnímu stavu.

„Centrum sociální pomoci zajišťuje ústavní péči pro mentálně postižené občany od 3 let věku s mentálním postižením těžšího stupně a občany postižené vedle mentálního postižení též tělesnou nebo smyslovou vadou, kteří potřebují ústavní péči, nikoliv však léčebnou péči v lůžkovém zdravotnickém zařízení. Občané s lehkým postižením se přijímají jen v případě, že nezbytně potřebují ústavní péči.“²⁴

²⁴ Zřizovací listina CSP Litoměřice příspěvkové organizace Ústeckého kraje ze dne 5. 9. 2005

CSP Litoměřice, p. o. a jeho jednotlivá zařízení vycházejí z Organizačního řádu a ve svém obsahu plní náplň ze své Zřizovací listiny č.j. 231/2002 ve znění pozdějších předpisů a doplňků k rozhodnutí o registraci č.j. 2148/SZ/2007. Kde jsou stanoveny podmínky organizace k zabezpečení a plnění úkolů. Pro naplnění odborné stránky jsou v něm aplikovány základní požadavky na poskytování sociálních služeb, dle zaměření jednotlivých zařízení CSP Litoměřice, p.o.

Na organizační řád navazují další vnitřní dokumenty a směrnice, jejichž vydání je v kompetenci statutárního orgánu příspěvkové organizace. Mezi hlavní vnitřní dokumenty patří zejména:

Řády:

- Domácí řád (jednotlivých zařízení, domova)
- Provozní řád (jednotlivých zařízení, domova + jednotlivé provozy)
- Pracovní řád (nebo nahrazující směrnice)

Směrnice:

- Směrnice o oběhu účetních a evidenčních dokladů
- Směrnice o přijetí, odmítnutí či ukončení pobytu uživatel sociálních služeb
- Směrnice o používání motorových vozidel
- Směrnice o stanovení zabezpečení požární ochrany
- Směrnice o poskytování ostatních ochranných prostředků, pracovních oděvů a pracovní obuvi
- Směrnice o řešení stížností
- Směrnice o evidenci odpadového hospodářství

Ostatní vnitřní dokumenty:

- Etický kodex zaměstnance
- Kolektivní smlouva
- Pracovní řád

Další vnitřní dokumenty vydává statutární orgán příspěvkové organizace dle potřeby, v návaznosti na charakter zařízení a v důsledku platné legislativy.

Postavení organizace

Organizace je samostatnou účetní jednotkou. Vede agendu vlastního účetnictví v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem. Hospodaří s majetkem a finančními prostředky danými zřizovatelem, jež je Ústecký kraj, Velká Hradební 3118/48 Ústí nad Labem. Hospodaří s dary a příspěvky od právnických a fyzických osob, nakládá s prostředky svých fondů, viz kapitola Hospodaření organizačních složek státu, příspěvkových organizací.

Činnost organizace

Hlavním účelem příspěvkové organizace je poskytování sociálních služeb jako činnosti nebo souboru činností dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, v platném znění. Zajišťování pomoci a podpory osobám za účelem dalšího sociálního začlenění případně prevence sociálního vyloučení. Hlavním předmětem činnosti organizace je především poskytování sociálních služeb, jejichž rozsah je stanoven v Rozhodnutí o registraci poskytovatele sociálních služeb, dle výše zmiňovaného zákona. Nalezneme zde definici cílů, poslání, okruh osob poskytovaným sociální služby. Související činnost organizace je spojena s výkonem v ekonomické, provozní, technické, investiční a administrativní rovině, v rozsahu potřebném pro plnění účelu a předmětu činnosti, schválenou jejím zřizovatelem.

Organizace CSP Litoměřice, příspěvková organizace, má své tzv. doplňkové činnosti, tzn. činnosti povolené zřizovatelem:

- hostinskou a ubytovací činnost
- výroba školních a kancelářských potřeb
- výroba bižuterie
- výroba kartáčnického a konferenčního zboží
- výroba deštníků
- výroba upomínkových předmětů
- čistění a praní textilních oděvů

6. 1. Zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o. :

- Domov sociální péče Chotěšov
- Domov na Pustaji Křešice
- Domov na zámku Liběšice
- Domov sociální péče Skalice
- Diagnostický ústav Čížkovice
- Domov důchodců Čížkovice
- Domov důchodců Libochovice
- Domov důchodců Milešov
- Domov důchodců Litoměřice
- Manželská poradna Litoměřice
- Manželská poradna Louny

Obrázek 1 Domov sociální péče Chotěšov

(zdroj www.csplitomerice.cz)

Domov sociální péče Chotěšov

Nachází se v bývalé budově kasáren, která byla v roce 1997 zrekonstruována k potřebám poskytování sociálních služeb. Na adrese Libochovická č. 166, Chotěšov, 410 02 Lovosice. Poskytovanou službou je dle registrace Domov pro osoby se zdravotním postižením. Forma poskytování sociální služby je pobytová s kapacitou zařízení 60 lůžek. Cílovou skupinou jsou osoby s chronickým onemocněním a osoby s mentálním postižením. Věková

struktura cílové skupiny jsou dospělí ve věku 27- 64 let, dále mladší senioři 65 - 80 let a starší senioři nad 80 let.

Sociální služba se zde poskytuje ženám i mužům a neposkytuje imobilním osobám a ostatním osobám nespádajícím pod cílovou skupinu tohoto zařízení. Jde o domov pro osoby se zdravotním postižením s posláním pro osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického onemocnění nebo mentálního postižení, tímto jsou závislé na pomoci jiné osoby.

Odborně školený personál, který pracuje na vysoké profesionální úrovni, zabezpečuje uživatelům uspokojení jejich individuálních potřeb.

Cílem je vytvářet pro uživatele příjemné a klidné prostředí, kde se mají cítit vítáni a respektováni. Budou zde v maximální možné míře zachována jejich práva, důstojnost a svobodná vůle.

Obrázek 2 Domov na Pustaji Křešice

(zdroj www.cspliterice.cz)

Poskytovaná péče a pomoc vychází z individuálních potřeb uživatel. Ve spolupráci s organizacemi, které poskytují chráněná bydlení a zaměstnání podporovat samostatnost a soběstačnost u uživatelů, kteří vzhledem ke svým schopnostem jsou toho schopni. Zmírnit co možná nejvíce jejich závislost na sociálních službách. Udržet a podpořit osobní, místní i společenské kontakty uživatelů a zabránit jejich případnému sociálnímu vyloučení. Zabezpečit uživatelům odbornou péči na základě jejich individuálních potřeb, spolu se zajištěním odborných školení pro zaměstnance v oblasti individuálního plánování. Ve spolupráci se samotnými uživateli a ergo-terapeutem podporovat vůli a aktivitu

uživatelé ke zvládnutí sebeobsluhy i k plnění individuálních cílů. Pomoci vytvořit takové volnočasové aktivity, prostřednictvím individuálního plánování, které nejen naplní volný čas, ale především pomohou k fyzickému či duševnímu rozvoji. Dalším úkolem je rozvoj samostatnosti a nezávislosti. V neposlední řadě udržovat aktivní vztahy s blízkými a rodinnými příslušníky.

Domov na Pustaji Křešice

Místem poskytování sociálních služeb Encovanská č. p. 73, 411 48 Křešice. Služba je poskytována pro osoby od 26 let věku s lehkým, středním stupněm mentálního postižením, kombinovaným postižením nebo případně chronickým onemocněním. Forma poskytování sociální služby je pobytová s kapacitou počtu 43 lůžek. Věková struktura cílové skupiny jsou dospělí ve věku 26-64 let a mladší senioři 65-80 let. Sociální služba se poskytuje mužům i ženám. Sociální služba se neposkytuje osobám s omezenou mobilitou či osobám zcela imobilním.

Obrázek 3 Domov na zámku Liběšice

(zdroj www.csplitomerice.cz)

Posláním zařízení je poskytovat pobytové sociální služby osobám s chronickým onemocněním, kombinovaným postižením a osobám s mentálním postižením, které jsou odkázány na péči, pomoc či podporu jiných osob. Společně vytvářet důstojné podmínky pro život těchto uživatelů. Cílem je usilovat o udržení a rozvoji soběstačnosti, s přihlédnutím ke stupni zdravotního postižení. Dosáhnout co nejvyšší míry socializace a integrace do společnosti, ve spolupráci s ostatními institucemi a zařízeními vytvářet podporovaná zaměstnání či bydlení.

Ke krátkodobým cílům patří začleňování uživatelů, kteří jsou toho schopni, do života mimo ústavní společnost. V maximální spolupráci s uživateli a prostřednictvím individuálního plánování. Případně vytvořit pro uživatele takové prostředí, které se co nejvíce přiblíží prostředí domácímu. Zajišťovat kvalitní volnočasové aktivity, a s jejich pomocí více podporovat duševní a fyzický rozvoj uživatelů, společně s tím smysluplně naplnit jejich volný čas.

Domov na zámku Liběšice

Místo poskytování sociální služby je Nádražní č. p. 1, 411 46 Liběšice, Druh poskytované služby je domov pro osoby se zdravotním postižením. Formou poskytování sociálních služeb je pobytová služba s kapacitou počtu 140 lůžek. Cílovou skupinou jsou osoby s kombinovaným postižením, osoby s mentálním postižením a osoby se zdravotním postižením. Cílové skupiny jsou děti předškolního věku 3-6 let, mladší děti 7-10 let, starší děti 11-15 let, dorost 16-18 let, mladí dospělí 19-26 let, dospělí 27-64 let, mladší senioři 65-80 let, starší senioři nad 80 let. Služba je poskytována osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby a osobám s lehkým stupněm mentálního postižení.

Obrázek 4 Domov sociální péče Skalice

(zdroj www.csplitomerice.cz)

Hlavním posláním je poskytovat pobytovou sociální službu na odborné úrovni a vytvářet příjemné a podnětné prostředí pro uživatele. Hlavním kritériem je smysluplnost a kvalita poskytované sociální služby, vycházející z individuálních potřeb jednotlivého uživatele. Dlouhodobým cílem zařízení je ovlivňovat a měnit postoj blízké veřejnosti k osobám se zdravotním (mentálním a kombinovaným) postižením. Především pomocí formou akcí

pořádaných pro širokou veřejnost. Prostřednictvím odborných školení a seminářů pracovníků zařízení, zkvalitnit formu individuálního plánování, čímž napomáhat rozvíjet osobnost uživatelů, po duševní i tělesné stránce. Na základě individuálních potřeb a schopností jednotlivých uživatelů poskytovat bezpečné a odborné sociální služby. Zachovávat svobodu rozhodování uživatelů. V neposlední řadě ve spolupráci s pedagogickými pracovníky zabezpečovat uživatelům domova vzdělání a výchovu v rozsahu jejich schopností a možností, tímto realizovat právo na vzdělání našich uživatelů.

Domov sociální péče Skalice

Místo poskytování sociální služby je Skalice č. p. 44, 412 01 Litoměřice, druh poskytované služby je domov pro osoby se zdravotním postižením. S kapacitou 94 lůžek a formou poskytování sociálních služeb je pobytová. Cílovou skupinou jsou osoby s kombinovaným postižením a osoby s mentálním postižením. Věková struktura cílových skupin tvoří: mladší děti 7-10 let, starší děti 11-15 let, dorost 16-18 let, mladí dospělí 19-26 let, dospělí 27-64 let, mladší senioři 65-80 let. Zařízení neposkytuje služby osobám neschopným přijímat potravu běžným způsobem, tj. výhradně s výživovou sondou.

Hlavním posláním zařízení je poskytovat pobytové sociální služby osobám s mentálním a kombinovaným postižením, které jsou vzhledem ke svému postižení, sociálně znevýhodňujícímu prostředí či jiným závažným důvodům, částečně nebo úplně neschopny zabezpečovat a uspokojovat své životní potřeby. Jsou tak ohroženy možným sociálním vyloučením. Úkolem je vytvořit pro tyto osoby příjemné a klidné prostředí, kde budou zachována jejich práva a důstojnost. Naplňovat fyzické, psychické, emocionální a společenské potřeby obyvatelů. Dle jejich individuálních potřeb umožňovat jim trávit svůj život co nejkvalitněji a nejaktivněji. Cílem je poskytnout výchovně vzdělávací péči a aktivovat uživatele ke zlepšení sociální situace a dosáhnout tím, co největší možné míry socializace a integrace. Podporovat také tyto osoby, k co nejvíce možnému samostatnému vyřizování administrativních a finančních úkonů, vyřizování úředních záležitostí a případných sociálních dávek. Nabízet kvalitní poskytování poradenské a informační služby, jak pro uživatele domova, rodiče, tak i zákonné zástupce. Napomáhat zejména v oblasti sociálních, zdravotních, ošetrovatelských, majetkových, sociálně právních vztahů či vzniklých problémů. Případně napomáhat k možnému předcházení konfliktních situací z těchto oblastí.

Krátkodobým cílem domova je vypracování speciálně-pedagogické diagnostiky pro všechny obyvatele domova. Mezi dílčí cíle patří dosáhnout co největší míry soběstačnosti v životních potřebách a dovednostech jednotlivých obyvatel. Dosáhnout podpory a udržení adaptační dovednosti jednotlivce a seberealizace pokud možno i v integrovaném prostředí. Umožnit a zajistit dle schopností i možnost pracovního zařazení konkrétní osoby. Strategickým dlouhodobým cílem zařízení je vybudování dvouložkových pokojů pro uživatele domova. Zabezpečit tak, jejich vyšší míru soukromí. V neposlední řadě se společně snažíme o integraci uživatelů do společnosti, spolupráci s jinými institucemi, např. napomáhat v podporovaném zaměstnání či možném samostatném bydlení.

Obrázek 5 Diagnostický ústav sociální péče Čížkovice

(zdroj www.cspliterice.cz)

Diagnostický ústav sociální péče Čížkovice

Místo poskytování sociální služby Čížkovice, Na Svobodě 172, 411 12 Čížkovice. Druh poskytované služby je domov pro osoby se zdravotním postižením a forma poskytované služby je pobytová s kapacitou 58 lůžek. Cílovou skupinou jsou osoby s kombinovaným postižením, osoby s mentálním postižením a osoby se zdravotním postižením. Věková struktura cílové skupiny jsou děti předškolního věku 3 - 6 let, mladší děti 7 – 10 let, starší děti 11 – 15 let, dorost 16 – 18 let, mladí dospělí ve věku 19 – 26 let, dospělí ve věku 27 - 64 let. Zařízení službu neposkytuje osobám, které se pohybují pomocí invalidního vozíku.

Hlavním posláním je prostřednictvím pobytové sociální služby poskytovat podporu a pomoc osobám se zdravotním postižením, mentálním postižením a s kombinovaným postižením, které jsou v nepříznivé sociální situaci. Předcházet jejich sociálnímu vyloučení, případně napomáhat při zpětném sociálním začleňování. V závislosti na individuálních možnostech a schopnostech zajišťovat uživatelům maximální rozvoj jejich fyzické i psychické soběstačnosti, dosáhnout tak maximálního zapojení do života společnosti.

Hlavními cíli je umožnit uživatelům žít v páru (tzv. párové bydlení), kdy se uživatelé podporují a motivují navzájem. S novými prostory pro podporované bydlení zároveň snižovat počty vícelůžkových pokojů pro zajištění vyššího soukromí uživatelů. Dalším úkolem je udržovat kontakt se zákonnými zástupci (opatrovníky) uživatelů, soustavně zdokonalovat a podporovat vzájemnou spolupráci. Pomocí organizací, které poskytují další sociální služby nabízet uživatelům co nejkomplexnější škálu sociálních služeb. Nabízet možnost uživatelům školní docházku a případně po jejím skončení umožnit uživatelům opakovat jejich znalosti v Interní škole. Je zaměřena na praktické bloky výuky a je součástí zařízení. Napomáhat navrácení způsobilosti k právním úkonům, s přihlédnutím dle individuálních možností a schopností uživatelů. Současně zajistit uživatelům kvalitní využití volného času, vhodnými volnočasovými aktivitami.

Domov důchodců Čížkovice

Místo poskytování sociální služby je Jiráskova 1, 411 12 Čížkovice. Zařízení poskytuje dle registrace dva druhy sociálních služeb, první z poskytovaných služeb je domov pro seniory. Poskytování této sociální služby je pobytovou formou s kapacitou 6 lůžek, cílovou skupinou jsou senioři. Věková struktura cílové skupiny jsou mladší senioři 60-80 let a starší senioři nad 80 let. Cílem je poskytovat pobytové služby sociální péči v klidném a příjemném prostředí osobám, které ke svému věku potřebují podporu nebo pomoc druhé osoby. Poskytované sociální služby a péče vychází z individuálních potřeb uživatelů.

Druhou poskytovanou službou je domov se zvláštním režimem, forma poskytování služby je pobytová s kapacitou 47 lůžek. Cílová skupina jsou osoby s chronickým duševním onemocněním. Věková struktura cílové skupiny: dospělí 54-64 let, mladší senioři 65-80let, starší senioři nad 80 let. Sociální služba je poskytována osobám s různou formou demence. Sociální služba se neposkytuje osobám závislým na návykových látkách.

Hlavním posláním zařízení je poskytovat pobytové sociální služby osobám s chronickým duševním onemocněním, osobám se stařeckou či Alzheimerovou demencí nebo ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc či péči jiné osoby. Zaměřit se na vzdělávání zaměstnanců v péči o osoby s demencí.

Mezi krátkodobé cíle patří především: spolupráce s uživateli a jejich rodinnými příslušníky, spolupracovat s nimi při tvorbě individuálního plánování. Vytváření příležitostí, při kterých je nutné, aby uživatel jednal na základě vlastního rozhodnutí a na základě vlastních potřeb. Zároveň dostatečně informovat blízké a rodinné příslušníky o nastalých situacích a stavech u jednotlivých uživatel.

Obrázek 6 Domov důchodců Čížkovice

(zdroj www.csplitemerice.cz)

Krátkodobým cílem je dále rozvíjet ve spolupráci s odpovědnými pracovníky volnočasové aktivity, kulturní akce a zájmovou činnost pro uživatele, jež by smysluplně naplnily jejich volný čas. Zároveň rozvíjet jejich mentální a fyzické funkce. Pomocí vhodné rehabilitace a aktivizace zvyšovat, případně udržovat maximální soběstačnost. Poskytovat vhodné a podnětné okolí.

Dlouhodobým cílem zařízení je změna domova pro seniory na domov se zvláštním režimem, pro osoby trpící různou formou demence. Zvyšovat úroveň obslužné, ošetrovatelské a sociální péče, na základě odborných seminářů a školení pro zaměstnance zařízení.

Domov důchodců Libochovice

Místo poskytování sociální služby je Vrchlického 574, 411 17 Libochovice. Dle registrace je druh poskytované služby domov pro seniory a forma poskytování sociální služby pobytová. Kapacita je 153 lůžek. Cílová skupina jsou senioři od 60 let věku. Hlavním posláním je poskytovat pobytové služby a sociální péči osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku a potřebují pravidelnou pomoc a péči jiné osoby. Posláním je prostřednictvím poskytované služby vytvářet laskavé a klidné prostředí, s cílem zkvalitnit uživatelům život a naplnit jejich individuální potřeby.

Obrázek 7 Domov důchodců Libochovice

(zdroj www.csplitomerice.cz)

Dlouhodobým cílem je pomáhat vést uživatelům plný, nezávislý a aktivní život formou pravidelně pořádaných, měsíčních akcí, které připravují ergo pracovníci ve spolupráci s uživateli. Mají zde možnost aktivně se zapojit do rozhodování ve věcech zařízení. Obecným cílem zařízení je posilovat nebo udržovat zdraví a maximální možnou soběstačnost uživatelů.

Domov důchodců Milešov

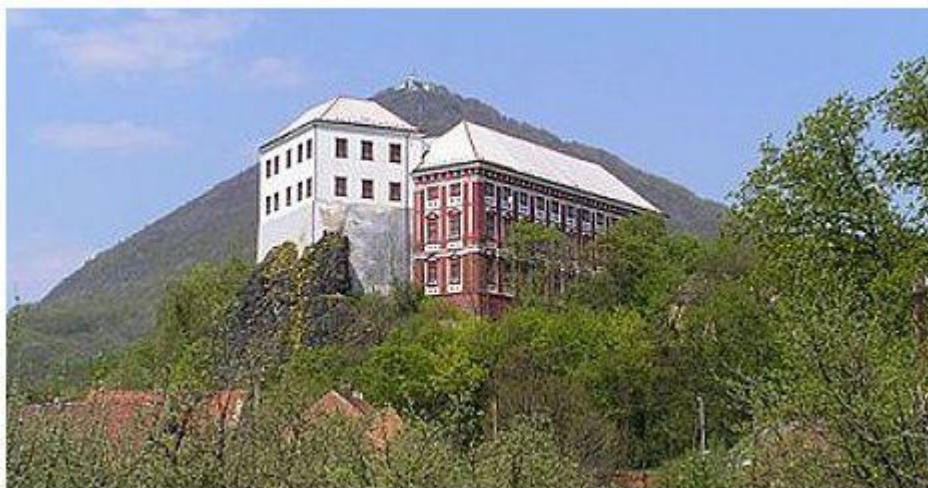
Místo poskytování sociální služby je Milešov 1, 411 32 Milešov. Zařízení poskytuje dva druhy sociálních služeb. Prvním druhem služby je domov pro seniory s formou poskytování pobytové služby s kapacitou počtu 57 lůžek. Cílová skupina jsou senioři ve věku 65-80 let a starší senioři nad 80 let.

Hlavním posláním je poskytovat pobytové služby a sociální péči osobám, které vzhledem ke svému věku potřebují péči nebo pomoc druhé osoby. Zmírňování obtížných situací

plynoucích ze stáří. Vytvářet klidné, bezpečné prostředí a naplnit individuální potřeby jednotlivých uživatel v zařízení.

Mezi hlavními cíli je napomáhat vést uživatelům důstojný a aktivní způsob života. Dle schopností a možností jich samotných poskytovat pomoc a podporu, kde má uživatel s přihlédnutím k jeho vlastním potřebám možnost individuálního zapojení. Zabezpečovat uživatelům pocit jistoty a bezpečí. Formou rozhovorů, naslouchání a individuálního plánování umožňovat pestrou nabídku aktivit na využití volného času. Vytvořit podnětné a aktivizující prostředí. Zabezpečovat ošetrovatelskou, zdravotní a sociální péči a odbornou a efektivní obslužnou pomoc. S cílem udržení, obnovy či získání určitých schopností, případně udržení mobility.

Obrázek 8 Domov důchodců Milešov

(zdroj www.csplitomerice.cz)

Druhou formou poskytované služby zařízení, je domov se zvláštním režimem s kapacitou počtu 30 lůžek. Forma poskytování sociální služby je pobytová. Cílovou skupinou jsou osoby s chronickým duševním onemocněním a věková struktura cílové skupiny jsou dospělí 50-64 let a mladší senioři 65-80 let. Sociální služba je poskytována osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění, osobám se stařeckou a s Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí. Sociální služba se neposkytuje osobám závislým na návykových látkách.

Hlavním posláním je poskytovat odborné pobytové a sociální služby pro uživatele, kteří mají sníženou soběstačnost na základě chronického duševního onemocnění nebo různých typů demencí, příkladem stařecká, Alzheimerova demence, atd. Dlouhodobým cílem

je umožnit pracovníkům obslužné péče školení a semináře zaměřené především na oblast péče o osoby s demencí. Další úlohou je zajistit zkvalitnění péče o uživatele a podporu soběstačnosti, pomocí vhodné rehabilitace a aktivizace poskytnout uživatelům podporu a pomoc. Pomoci při finančních či administrativních úkonech, případném vyřizování úředních záležitostí, sociálních dávek, zařizování kompenzačních pomůcek, apod. Spolupracovat s uživateli a jejich rodinnými příslušníky, poskytovat zájmovou a kulturní činnost.

Obrázek 9 Domov důchodců Litoměřice

(zdroj www.csplitomerice.cz)

Domov důchodců Litoměřice

Místo poskytování sociální služby U Trati 2041/3, 412 01 Litoměřice, zařízení poskytuje dva druhy sociálních služeb. Jeden druh poskytované služby je chráněné bydlení a formou poskytování sociálních služeb je forma pobytová s kapacitou počtu 12 lůžek. Cílová skupina jsou osoby s mentálním postižením, dospělí 27-64 let. Sociální služba není poskytována imobilním osobám.

Druhá poskytovaná služba je domov pro seniory s formou pobytového poskytování služby a kapacitou 78 klientů. Cílová skupina jsou osoby, ve věku mladší senioři 65 – 80 let a starší senioři nad 80 let. Sociální služba není poskytována imobilním osobám.

Hlavním posláním je poskytovat pobytové služby pro osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodů př. mentálního postižení a jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby a potřebnou péči, kterou jim nemůže zajistit rodina, ani pečovatelská služba.

Prostřednictvím poskytované služby vytvářet prostředí, ve kterém bude poskytována sociální péče s cílem zkvalitnění života, na základě individuálních potřeb uživatelů.

Zaměstnancům jsou zajištěna odborná školení a semináře, v rámci změny poskytovaných služeb, aby mohli poskytnout uživatelům odbornou pomoc, na co nejvyšší možné profesionální úrovni. Cílem je podpořit uživatele v samostatném jednání a rozhodování. V návaznosti na spolupráci s dalšími institucemi a organizacemi, jako jsou úřady práce, chráněné dílny, podporovaná zaměstnání, tímto následně zmírnit závislost na sociálních službách. Zabezpečit novým i stávajícím uživatelům kvalitní péči, která bude vycházet z jejich individuálních potřeb.

Posláním zařízení je poskytovat pobytové služby a sociální péči osobám v klidném a příjemném prostředí, které vzhledem ke svému věku potřebují podporu nebo pomoc druhé osoby. Poskytované sociální služby i péče vychází z individuálních potřeb jednotlivých uživatelů, při zachování jejich důstojnosti a možnosti o své osobě sami rozhodovat. Vše v prostředí, které co nejvíce vyhovuje jejich potřebám a které podporuje maximálně jejich soběstačnost a přirozené vazby.

Dlouhodobým cílem je pomáhat vést uživatelům plný, nezávislý a aktivní život formou pravidelně pořádaných akcí nebo jiných zájmových a kulturních aktivit. Novým i stávajícím zaměstnancům jsou zajišťována kvalitní a odborná školení. Z důvodu, aby poskytované služby byly na co nejvyšší možné profesionální úrovni. Dlouhodobým cílem je upravit stávající prostory, a zajistit tak příznivý chod nové sociální služby. Obecným cílem zařízení je posilovat a udržovat zdraví a soběstačnost uživatelů.

Manželská a předmanželská poradna Litoměřice a detašované pracoviště Louny

Místo poskytování sociální služby Sladovnická 21, 440 01 Louny, druh služby je odborné sociální poradenství, forma poskytování je ambulantní a kapacita počtu klientů je 8. Cílovou skupinou jsou osoby v krizi, rodiny s dítětem/děťmi a senioři. Věková struktura cílových skupin je dorost 16-18 let, mladí dospělí 19-26 let, dospělí 27-64 let, mladší senioři 65-80 let. Druh sociální služby je odborné poradenství a hlavním posláním je poskytovat odborné sociální poradenství se zaměřením na manželskou a rodinnou problematiku. Účelem poskytované služby je zajišťovat služby sociálního poradenství ve vysoké kvalitě na odborné úrovni. Hlavními cíli je podpořit osobu, která se ocitla v obtížné sociální situaci. Pomoci jí, aby mohla běžným způsobem využívat ve společnosti běžných zdrojů, služeb, běžných systémů a neformálních přirozených zdrojů, ke kterým

patří rodina s užšími a širšími sociálními vazbami. Zabezpečit kvalitní poskytování poradenské a informační služby pro klienty, zejména v oblasti sociálních vztahů.

6. 2. Organizační členění domovů

V každém ze zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace je *vedení domova*, dále *oddělení provozně – ekonomické*, oddělení zdravotní, oddělení výchovy a pracovní terapie, oddělení stravování. Do vedení domova patří vedoucí domova, který domov řídí, organizuje a kontroluje činnost přímo podřízených zaměstnanců. Řídí, organizuje a kontroluje činnost domova při dodržování platných zákonů a dalších obecných právních předpisů, zásady hospodárnosti domova. Zodpovídá za úroveň a kvalitu poskytované sociální péče a za řádný chod domova. V jeho nepřítomnosti je oprávněn jednat jménem domova *provozář*. Sociální záležitosti řeší *sociální pracovnice*, která zajišťuje, či zajišťují sociální agendu, provádí výpočet úhrad dle uzavřené smlouvy s uživatelem. Řeší vratky, úhradu příspěvku na péči, vratky z příspěvku na péči, výpočet fakultativních služeb, zabezpečuje účetní agendu kapesného, vkladních knížek, soudních účtů a majetku uživatelů, vede stravovací jednotku. Poskytují sociální pomoc, vypracovávají písemné údaje v zájmu uživatelů a účastní se jednání v zájmu uživatelů.

Oddělení provozně – ekonomické, jehož činnost řídí, organizuje a kontroluje provozář. Podřízenými zaměstnanci oddělení jsou skladová účetní, údržbáři, pradelny a zahradnice. Oddělení zajišťuje komplexní provoz objektů včetně jejich hospodárného využití. Po provozně ekonomické stránce, zajišťuje provoz a údržbu, organizaci prováděných prací, zabezpečuje potřebný materiál a technický dozor na prováděných pracích. Zajišťuje podklady pro zpracování návrhu finančního rozpočtu a spolupracuje při projednávání smluv s dodavatelskými a projektovými organizacemi. Přebírá dodávky a provedené práce. Zajišťuje dodržování programu odpadového hospodářství. Plní další úkoly: vede evidenci majetku, cenin, pokladních hotovostí, řídí dopravní službu. Skladová účetní, která zabezpečuje zásobování domova potravinami a materiálem. Zodpovídá za odborné uskladnění zásob, za řádnou skladovou evidenci. Zabezpečuje příjmy, výdaje, rozborů a uzávěrky skladů. Skupina údržby vykonává veškeré údržbářské práce a další práce odborného charakteru v areálu domova. Zajišťuje dopravu pro účely zásobování domova, převoz uživatelů a zaměstnanců. Zabezpečuje provoz kotelny, provoz výtahů a pečuje o přilehlý park a přilehlé pozemky v areálu domova. Skupina prádelny zabezpečuje praní,

sušení, žehlení, mandlování, opravy a úpravy osobního prádla uživatelů, ložního prádla, pracovních oděvů všech pracovníků a ostatního prádla a spadá sem případně i zahradník.

V rámci *komplexní ošetrovatelské péče* zabezpečuje oddělení zdravotní uživatelům psychosociální duchovní potřeby. Jeho činnost řídí, organizuje a kontroluje vedoucí zdravotního oddělení ve spolupráci se staničnými sestrami a lékaři. Zabezpečuje odbornou komplexní ošetrovatelskou rehabilitační péči, výchovně vzdělávací proces na základě individuálních plánů. Vedoucí zdravotního oddělení organizuje a zodpovídá za dodržování hygienicko-epidemiologických předpisů a zásad, řídí úsek úklidu, sleduje epidemiologickou situaci v domově. Zodpovídá za komplexní úklid a hygienu svěřeného úseku. Dalším oddělením je skupina úklidu.

Oddělení výchovy a pracovní terapie, jehož činnost řídí, organizuje a kontroluje vedoucí oddělení výchovy a pracovní terapie. Zabezpečuje ranou podporu, přípravný stupeň a výchovné činnosti dle Osnov výchovné práce pro domovy a pracovní výchovnou rehabilitační a sportovní péči, v rámci celoživotního vzdělávání. Zpracovává výchovná hodnocení svěřenců jako součást komplexního ročního hodnocení. Vede vychovatele a pracovníky sociální péče k provádění odborné výchovné činnosti, zaměřené na vytváření vědomostí, dovedností a návyků uživatelů domova. Včetně rozvíjení jejich zájmové činnosti. Vytvářejí a upevňují hygienické, společenské a pracovní návyky. Včetně jejich rozvíjení, dále v oblasti odborného výcviku, zaměřeného na činnosti na zahradě a jednotlivých odděleních v areálu domova. Vede pracovníky sociální péče k provádění pracovní terapie a zájmové činnosti, zaměřené na udržení úrovně dosažené uživateli v jejich zručnosti, znalostech a návycích.

Činnost stravování řídí, organizuje a kontroluje vedoucí stravovacího provozu, což je součástí oddělení stravování. Spolupracuje s nutričním terapeutem při zpracovávání návrhů jídelních lístků, dbá na dodržování hygienického plánu stravovacího provozu. Zodpovídá za kvalitu a dodržování norem racionální výživy. Zajišťuje přípravu jídel formou celodenního stravování včetně diet. V rámci oddělení stravování jsou 2 pracovní skupiny. Vnitřní náplně těchto oddělení jsou dány Provozním řádem domova. Pracovní činnosti zaměstnanců jsou dány Popisem pracovní činnosti.

7. Úhrada nákladů na sociální péči v roce 2003

Obecné principy pro úhradu nákladů za poskytnuté služby sociální péče v pobytových zařízeních, vycházejí dle § 93 zákona O sociálním zabezpečení a vyhlášky č. 82/1993 Sb. O povinnosti příjemce ústavní sociální péče hradit úhradu rozhodují příslušné orgány, jejichž působnost stanoví zákon č. 114/1988 Sb. Dle tohoto paragrafu hradí občané za pobyt v ústavech sociální péče náklady za stravu, bydlení a nezbytné služby. Výši nákladů, způsob úhrady a případy, kdy se úhrada za náklady nepožaduje, stanovuje doplňující prováděcí předpis.

7. 1. Přijetí občana do ústavu poskytující sociální péči

Obce a okresní úřady, rozhodující o přijetí občanů do ústavů poskytujících sociální péči na základě žádosti podané občanem. Ten se tímto úkonem stává žadatelem o sociální službu. Jde-li o nezletilé občany nebo o občany zbavené způsobilosti k právním úkonům, podává tuto žádost jejich zákonný zástupce. Řízení o přijetí může být zahájeno taktéž z podnětu obce, zdravotnického zařízení, občanského sdružení, církve nebo charitativní organizace. Základní podmínkou pro přijetí žadatele je jeho vlastní potřeba ústavní sociální péče z důvodů sociálních či zdravotních, tzn. potvrzení žádosti jeho vlastnoručním podpisem. V případě nezletilých žadatelů či žadatelů zbavených právní způsobilosti tento souhlas vykoná zákonný opatrovník, kterým je rodič nebo soudem ustanovený opatrovník. V situaci, kdy se občan na žádost nemůže podepsat, vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, může s jeho souhlasem, a na základě potvrzení lékaře o jeho zdravotním stavu, podepsat žádost i rodinný příslušník.

Okresní úřad spadající podle trvalého pobytu žadatele prošetřuje jeho sociální a majetkové poměry, zároveň si sám zažádá o příslušnou dokumentaci k této činnosti od příslušných orgánů státní zdravotní správy. Zjišťuje výši příjmu, zdravotní stav a sociální situaci žadatele. V případě, že daný Okresní úřad nemá pod svou samosprávou žádné vhodné zařízení, zašle žádost jinému okresnímu úřadu nebo obci, jež je oprávněna k případnému rozhodnutí o přijetí. V situaci, není-li ve vhodném zřízení pro osobu po splnění podmínek k přijetí místo, rozhodne Okresní úřad o zařazení žádosti do pořadníku čekatelů. Ten sestavuje pořadí dle potřebnosti a naléhavosti na umístění pro každé zařízení obce nebo Okresní úřad, pod který daná poskytovaná služba spadá. Žadatel může také požádat o přijetí do ústavu i mimo místo svého trvalého bydliště. Rozhodnutí o přijetí řeší příslušný orgán, jenž konkrétní zařízení poskytující sociální služby spravuje.

Na základě požadavku orgánu péče o dítě, dle příslušného okresního úřadu může být nařízena ústavní výchova soudní cestou. Zde není vyžadován podpis zákonného zástupce a zároveň jsou tyto žádosti v případě plného obsazení ústavního zařízení, zařazeny do pořadníku k umístění jako přednostní. I v tomto případě musí být však vydáno rozhodnutí o přijetí.

Řízení o přijetí do ústavu je řízením správním, dle § 126 zákona o sociálním zabezpečení, které je upraveno zákonem č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Povinnost příslušného orgánu, jež má pravomoc k rozhodnutí o přijetí či nepřijetí žadatele o umístění do ústavu sociální péče, je zjistit skutečný a úplný stav věcí. Splňuje-li žadatel podmínky pro přijetí do ústavu a zde je volné místo, příslušný orgán v tomto řízení rozhodne o přijetí, na základě splnění podmínek a vyhoví tak žádosti.

7. 1. 1. Nástup do ústavu sociální péče

K nástupu do ústavu vyzve občany ústav s uvedeným předstihem alespoň týden, pro potřebné vyřízení záležitostí souvisejících s nástupem do ústavu. Zároveň občana informuje, které doklady musí při nástupu předložit a případně které věci musí či nesmí vzít sebou. Zde je důležitým faktem, že po nástupu do ústavu k celoročnímu pobytu se může občan hlásit k trvalému pobytu v místě sídla ústavu. Právními předpisy tento postup není upraven jako povinnost, ale má možnost, což se doporučuje, např. z důvodu doručování důchodu.

7. 2. Úhrada za pobyt v ústavu sociální péče

Zřizování příspěvkové organizace Centra sociální pomoci Litoměřice, Příspěvkové organizace je za účelem zajišťování ústavní sociální péče pro občany, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu nebo kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují komplexní péči, jež jim nemůže být zajištěna členy jejich rodiny ani pečovatelskou službou nebo jinými službami sociální péče. Pro občany, kteří toto umístění nezbytně potřebují z jiných vážných důvodů. Zajišťování této ústavní sociální péče je na základě stanovené úhrady příslušnými orgány.

Úhrada za pobyt v ústavu sociální péče je stanovena zvlášť jak pro dospělé občany, tak pro mládež. Je tedy nutné stanovit úhradu dle příslušného předpisu. Výjimkou je Domov-penzion pro důchodce, jež má částky stanoveny jinak, vzhledem ke svému zřízení.

7. 2. 1. Úhrada za pobyt v ústavu sociální péče pro dospělé osoby

Centrum sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace zajišťuje ústavní sociální péči pro občany, kteří jsou plně invalidní a jejichž celkový zdravotní stav je takový, že vyžadují sociální služby vzhledem k jejich věku či stavu.

Za pobyt v ústavu sociální péče pro dospělé občany, hradí občan **tři složky nákladů**. Náklady na stravu, náklady na bydlení a částku na nezbytné služby, které jsou stanoveny na den a jednu osobu. Tyto částky se mění a konkrétní výši upravuje vždy příslušná vyhláška. „*Za pobyt v ústavu sociální péče pro dospělé občany (dále jen „ústav“), s výjimkou domova–penzionu pro důchodce, hradí občan náklady na stravu, bydlení a nezbytné služby, které činí denně na jednu osobu...*“²⁵

Částka na stravu je hrazena ze stanovené výše stravovací jednotky. Za stravu normální dle zvláštního předpisu. Vyhláška MPSV č. 83/1993 Sb., o stravování, v zařízeních sociální péče, ve znění vyhlášky č. 146/1998 Sb. Konkrétní stanovení výše stravovací jednotky může stanovit pro konkrétní ústav jeho zřizovatel, dle průměrných nákladů na potraviny. Musí být však stanovena v rozpětí určeném vyhláškou. Stravovací jednotku tvoří finanční norma průměrných nákladů na potraviny, proto jsou stravovací jednotky požadované za dietní stravu vyšší, než za stravu normální. Pokud však je dietní strava poskytována na doporučení lékaře, nemá vliv na určení výše úhrady za stravovací jednotku pro občana. Rozdíl mezi zaplacenou úhradou a výší stravovací jednotky nese zřizovatel ústavu.

Částka za bydlení je stanovena podle počtu umístěných v místnosti a může být zřizovatelem zvýšena podle místních podmínek až o 30 %. Dle místního vybavení místnosti, prostorového hlediska. Případně vyšší úrovní bydlení, jakým je např. jednolůžkový pokoj, balkón, kuchyňský kout v místnosti atd. Každé případné zvýšení úhrady za bydlení musí být posuzováno individuálně, případné důvody zvýšení musí být uvedeny v rozhodnutí o úhradě za pobyt v ústavu.

Úhrada za nezbytné služby se rozděluje na možnost při celoročním nebo týdenním pobytu v ústavu a na nezbytné služby při denním pobytu v ústavu. Úhrada stanovená za kalendářní měsíc vychází ze součtu denních částek a při celoročním pobytu se vynásobí 30. Vyhláška považuje za kalendářní měsíc pro účely stanovení úhrady při celoročním pobytu dobu 30 dnů a při týdenním a denním pobytu dobu 22 dnů.

²⁵ MPSV „Ústavní sociální péče“ 1998, 1999, 2000, str. 60

Pro konkrétní stanovení výše úhrady je zjišťován, ve většině případů je příjem občana, jenž je v ústavu sociální péče, považován za příjem jeho důchod. Je třeba zjišťovat, zda nemá další možný příjem, tím může být příjem z pronájmů, výnosy z cenných papírů, dávky penzijního připojištění a případně dávky z plnění pojištění. Pro stanovení výše úhrady se zjišťují příjmy ke dni vydání rozhodnutí o přijetí do ústavu. Případně i některé z těchto příjmů mohou být vypláceny v cizí měně. Tyto příjmy se pak přepočítávají podle příslušných kurzů uvedených v § 6 odst. 5 zákona o životním minimu. Po přijetí občana do ústavu je občan povinen podle § 106 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení písemně ohlásit do 8 dnů zřizovateli ústavu.

Částka pro zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb

Částka podle § 93 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení, kdy po zaplacení úhrady za pobyt v ústavu sociální péče pro dospělé občany musí zůstat občanovi z jeho příjmů alespoň 25 % částky, která je podle zákona o životním minimu potřebná pro zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. Jde tedy o minimální zůstatek z příjmů, kde na základě zmocnění pro stanovení výše úhrady je tento minimální zůstatek z příjmů vyhláškou zvýšen na 30% nebo 60% a 75% částky životního minima, podle druhu využívané pobytové služby. U dospělých občanů se tato částka stanovuje dle částky životního minima osoby. Částka při celoročním pobytu v ústavu je od 1. dubna 2000 stanovena při celoročním pobytu v ústavu na 657 Kč, při týdenním pobytu v ústavu na 1 314 Kč a při denním pobytu v ústavu je částka stanovena na 1 642,50 Kč. Odlišné částky jsou u dětí umístěných v ústavu sociální péče pro mládež.

Občanům, kteří mají nižší příjmy, a po zaplacení plné výše stanovené úhrady by jim nezůstal tento minimální zůstatek z příjmů, se částka úhrady počítá odlišně. Občanům s nižšími příjmy se od výše celkových příjmů nejprve odečte částka minimálního zůstatku příjmu a zbývající část pak tvoří částky úhrady, kterou je povinen občan hradit.

Tato částka je zároveň zapsána do výroku rozhodnutí o úhradě.

Rozdíl mezi částkou hrazenou občanem a částkou do plné výše úhrady kryje ze svého rozpočtu zřizovatel ústavu.

V této fázi není brán jako nedoplatek občana, který je nutno na něm požadovat, případně požadovat zpětně, např. pokud se mu zvýší důchod či se mu změní majetkové poměry.

Kapesné

Kapesné je nazývána částka, poskytující ústav měsíčně občanovi umístěnému v ústavu s celoročním pobytem, jehož výše zůstatku z minimálního příjmu nečiní 30 %. Tento občan s celoročním pobytem v ústavu nehradí úhradu za pobyt v ústavu v případě, nedosahuje-li výše 30% částky k potřebné k zajištění výživy a ostatních základních potřeb stanovené zákonem o životním minimu. Od 1. dubna 2000 hradí ústav občanovi částku ve výši 657 Kč. A náleží občanovi za celý kalendářní měsíc, bez ohledu jestliže umístění občana v ústavu trvalo či bude pobývat v průběhu měsíce případně mimo ústav.

7. 2. 2. Úhrada za pobyt v ústavu sociální péče pro mládež

Ústavní péči pro mentálně postižené občany od 3 let věku s mentálním postižením těžšího stupně a pro občany postižené vedle mentálního postižení též tělesnou nebo smyslovou vadou, kteří potřebují ústavní péči, zajišťuje Centrum sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace a stejně jako u plateb za pobyt občanů v zařízeních ústavů sociální péče pro dospělé osoby, jsou zde uvedeny náklady na stravu, bydlení a nezbytné služby. Hradí dítě, je-li příjemcem důchodu, s výjimkou sirotčího důchodu jednostranně osiřelého dítěte. Pobírá-li dítě sirotčí důchod, jako jednostranně osiřelé dítě, případně není dítě příjemcem důchodu, hradí náklady za pobyt v ústavu pro mládež rodiče dítěte nebo rodič, kterému bylo dítě rozhodnutím soudu svěřeno do výchovy, popřípadě osoba s vyživovací povinností k dítěti. V tomto případě je hrazena pouze částka za náklady stravu.

Výše úhrady činí denně částku stravovací jednotky, za stravu normální, určenou zřizovatelem ústavu v rozmezí stanoveném v § 8 odst. 1 vyhlášky č. 83/1993 Sb. Stravovací jednotka je stanovena podle věku dítěte, kdy zřizovatel může stanovit rozpětí v částce stravovací jednotky u dítěte 12 a 18 let věku. V případě, byla-li nařízena soudem ústavní, případně ochranná výchova se úhrada vypočte každému z rodičů zvlášť a rozdělí se podle poměru jejich příjmů. Dítě svěřené do pěstounské péče, ke kterému nemá pěstoun vyživovací povinnost, hradí pak náklady za pobyt v ústavu pěstoun z příspěvku na úhradu potřeb dítěte. Pokud má dítě nárok na vyplácení dávky důchodového zabezpečení, avšak ta je vyplácena zvláštnímu příjemci, hradí tento příjemce náklady za pobyt dítěte jako zvláštní příjemce z této dávky.

Výše úhrady činí denně částku stravovací jednotky za stravu, kdy při celoročním pobytu v ústavu se násobí 30 a při denním a týdenním se násobí 22. V případě týdenního

či denního pobytu dítěte se za dny, kdy dítě není přítomno a neodebere všechnu stravu s předchozím souhlasem ústavu, činní denně procentní část stravovací jednotky za stravu normální podle počtu odebraných jídel.

V případě vyplácení ústavu pro mládež dle zvláštního předpisu přídatku na dítě, snižuje se o jeho výši úhrada.

Kapesné

Kapesné je vypláceno dítěti, které se připravuje na budoucí povolání, absolvuje povinnou školní docházku, a není příjemcem důchodu. Současně k němu nemá nikdo stanovenou vyživovací schopnost nebo nikdo neplní soudem vyživovací povinnost, poskytuje ústav pro mládež měsíční kapesné dítěti dle věku dítěte. Od 6-15let poskytuje ústav dítěti 100 Kč, jde-li o dítě nad 15 let, poskytuje ústav 200 Kč měsíčně.

Stanovená výše úhrady za pobyt v ústavech sociální péče, ústavech sociální péče pro mládež a penzionech se platí do konce kalendářního měsíce, za který náleží. Ode dne nástupu se hradí poměrná část úhrady, podle počtu dnů pobytu, výše úhrady se zaokrouhluje na celé koruny a vždy směrem dolů ve prospěch občana. Změnily se během kalendářního měsíce skutečnosti rozhodné pro stanovení výše úhrady, stanovila se úhrada nově až od počátku následujícího kalendářního měsíce.

7. 3. Výpočet úhrady 2003 v zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o.

Pokud shrneme proces umístění do ústavu sociální péče občana na základě podané žádosti a rozhodnutí o přijetí Okresního úřadu, po jejich zrušení ke dni 1. 1. 2003 agendu přebrali Krajské úřady, které rozhodli o přijetí či nepřijetí žadatele o sociální službu do ústavu sociální péče. Následně po přijetí občana do zařízení, zasílá sociální pracovnice podklady pro stanovení částky úhrady. Okresní úřad referát zdravotnictví a sociálních věcí zašle následně rozhodnutí o částce úhrady. Ta je stanovena pro každý kalendářní rok a vyplývá z poskytnutých podkladů příjmů občana a přiznaného zvýšení důchodu pro bezmocnost. Částka se skládá z částek na bydlení, částky za stravu a částku na nezbytné služby. Jde o částky dané zákonem, které se mění se změnou kalendářního roku nebo změnou ve výši příjmu občana. Pohyblivá částka je pouze v rozdílu v poskytovaném ubytování, tj. vybavení pokojů, jinak je částka stanovena pro všechny obyvatele zařízení stejná, daná zákonem. Částka se navyšuje o částku příplatku na bezmocnost.

Občan, kterému je přiznáno zvýšení důchodu pro bezmocnost, hradí kromě úhrady výše uvedené za nezbytné služby, ještě za každý kalendářní měsíc též náklady na pomoc, která mu je poskytována z důvodu bezmocnosti. V ústavu s celoročním pobytem ve výši přiznaného měsíčního zvýšení důchodu pro bezmocnost a při týdenním po bytu v ústavu ve výši 75% přiznaného měsíčního zvýšení důchodu pro bezmocnost. V případě denního pobytu jde 50% výši přiznaného měsíčního zvýšení důchodu pro bezmocnost. Jde o zvláštní složku celkové úhrady, skládající se z výše uvedených částek, kterou je povinen hradit každý obyvatel ústavu pro dospělé občany. Avšak zvláštní složku celkové úhrady hradí pouze ten obyvatel ústavu, kterému je přiznáno zvýšení důchodu pro bezmocnost. Jako úhradu za pomoc, kterou ústav poskytuje občanu z důvodu jeho bezmocnosti. Toto zvýšení důchodu pro bezmocnost je dávkou důchodového zabezpečení a je poskytována dle § 70 zákona o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 133/1997 Sb.

Tabulka 2: Počty uživatelů v roce 2003 ke dni 31. 12. 2003

Centrum sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace						
Zařízení	Kapacita zařízení k 1.1.2003	Končený stav obyvatel (svěř.) k 31.12.2002	z toho		Průměrný věk obyvatel (svěřenců)	Průměrný počet obyv. ve sled. období
			muži	ženy		
ÚSP Chotěšov	60	60	60	0	54,30	59,90
ÚSP Křešice	43	43	43	0	42,00	43,00
ÚSP pro dospělé celkem	103	103	103	0	48,15	
ÚSP Liběšice	145	144	134	10	30,30	143,00
ÚSP Skalice	102	101	75	26	30,58	100,75
DP Lovosice	12	7	6	1	23,60	7,00
ÚSP pro mládež celkem	259	252	215	37	28,16	
DD Čížkovice	55	58	20	38	80,50	55,24
DD Libochovice	156	160	54	106	79,60	157,40
DD Milešov	90	90	30	60	77,60	88,33
DD celkem	301	308	104	204	79,23	
DPD Litoměřice	98	96	25	71	75,54	97,00
CELKEM	761	759	447	312	57,77	

Zdroj: Rozbor hospodaření roku 2003

Kapacita lůžek k 31. 12. 2003 v jednotlivých zařízeních CSP Litoměřice byla 761 lůžek, tato kapacita byla k datu 31. 12. 2003 naplněna z 99,7 %. Celkem bylo v jednotlivých zařízeních Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvkové organizace 759 uživatel.

Tabulka 3: Příjmy jednotlivých zařízení CSP Litoměřice p. o. v roce 2003 v tis. Kč

Zařízení	Příjmy z poskytnutých služeb a výrobků v tis. Kč					Příjmy celkem v tis. Kč
	Příspěvek na ústavní péči	Nájem	Stravování	Ostatní příjmy	Úroky z bank účtu	
ÚSP Chotěšov	2 780	0	95	1	0	2 876
DPD Litoměřice	0	1 385	0	95	0	1 480
ÚSP Křešice	1 830	0	95	5	0	1 930
ÚSP Liběšice	5 500	100	345	4	0	5 949
ÚSP Skalice	4 830	0	230	4	0	5 064
DP Lovosice	60	0	0	0	0	60
DD Čížkovice	3 050	0	170	5	0	3 225
DD Libochovice	8 350	1	150	5	0	8 506
DD Milešov	4 080	0	90	0	0	4 170
CSP Lovosice	0	0	0	40	100	140
MPP Litoměřice	0	0	0	0	0	0
CELKEM	30 480	1 486	1 175	755	100	33 400

Zdroj: Rozbor hospodaření roku 2003

- Rok 2003 činil **obnos za úhradu ošetřovného**, které zahrnuje **částku za bydlení, částku za stravu a částku za poskytnutou péči**, tj. příspěvek na bezmocnost. Celkový součet z jednotlivých zařízení CSP Litoměřice, příspěvkové organizace, nalezneme pod sloupcem Příjmy z poskytnutých výrobků a služeb. V roce 2003 činí částku **31 966 000 Kč**.
- Částka 30 480 000 Kč, je sumou částek z jednotlivých zařízení CSP Litoměřice, příspěvkové organizace, která je součtem částek za bydlení, za stravu a za poskytnutou péči, kde však schází sumy uvedené jako Nájem a Stravné. Jde o částku 1 486 000 Kč, která je zvláště účtovaná jako nájemné. **Celkově tedy částka za úhradu ošetřovného společně s částkou bezmocnosti tvoří suma**

jednotlivých částek zařízení, včetně DPD Litoměřice. Jde o částku 31 966 000 Kč.

- V roce 2003 byla zařízením centra sociální pomoci Litoměřice, p.o. poskytována služba denního stacionáře a současně scházelo zařízení Diagnostického domova Čížkovice, které ještě nebylo v této době přidáno mezi zařízení CSP Litoměřice, p.o.

8. Úhrada nákladů za sociální služby v roce 2007

Dne 1. 1. 2007 vstoupil v sociálních službách v platnost nový zákon o sociálních službách. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, jehož pomocí jsou upraveny vztahy mezi poskytovateli sociálních služeb a osob v nepříznivých sociálních situacích.

Napomáhá řešit pomoc, ochranu a podporu fyzických osob v nepříznivé či tíživé sociální situaci, jež tuto pomoc již využívají nebo případně budou využívat pomocí poskytovaných sociálních služeb. Nabízené sociální služby mají napomáhat ulehčit či zmírnit nastalou situaci těchto osob, ale i případně pomoci k velmi důležitému cíli, jakou je snaha o maximálně možné začlenění osoby do společnosti.

Zákonem garantovanou kvalifikací poskytovatelů sociálních služeb je snaha o poskytování maximální podpory a péče, v co možná největší míře. Společně se zachováním lidské důstojnosti. Zákonem stanovenou míru zajištění sociálních služeb, například pomoci při péči o vlastní osobu, stravování, ubytování, zajišťování chodu domácnosti, ošetřování, nápomoci s výchovou, poskytování informací, zprostředkovávání kontaktu se společenským prostředím, psychoterapie, socioterapie. V neposlední řadě velmi důležitou pomocí, kterou je pomoc při prosazování práv a oprávněných zájmů občana.

Poskytování sociálních služeb má ještě mnoho dalších úkolů a cílů, jakými jsou například zajištění a podpora rozvoje osobnosti, především jeho soběstačnosti, případně zachování či udržení jeho stávající soběstačnosti klienta, podpora návratu do jeho vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního standardu. V případech, kdy je možnost, co možná největší míry zachování původního životního stylu pomocí poskytované sociální služby, toto osobě v maximální míře umožnit. Především, pokud je osoba schopna vést samostatný život a sociální služba může pouze napomáhat ve snižování sociálních a zdravotních rizik, které souvisejí se způsobem života osoby nebo s jejím zdravotním stavem.

Nově je v zákoně zaveden pojem „uživatel“ sociální služby. Pod tímto pojmem, při poskytování sociálních služeb, je osoba, jež je závislá na péči jiné fyzické osoby z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, jehož vliv má na péči o vlastní osobu. V jakékoliv míře.

Péče o vlastní osobu se odráží v základních činnostech při poskytování sociálních služeb. Základní a neméně důležité činnosti mohou být velmi rozdílné a také jejich využívání

poskytovaných služeb může být v rozdílných mírách právě ze strany uživatele sociálních služeb. Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu, jakou je například pomoc při osobní hygieně, případně „pouze“ vytvořit podmínky pro osobní hygienu. Může to být umytí vlasů či jejich učešání. Zajištění stravy nebo pomoci při zajištění stravy, zde se může pomoc rozdělovat od nákupu, po donášku či případného ohřátí stravy. Zajištění ubytování nebo pomoc při zajištění bydlení. Možnosti poskytované sociální služby rozdělit od škály pomoci s úklidem nebo případné zajištění chodu domácnosti, zaplacení složenky nebo další pomoci, dle přání a potřebách klienta. Právě zde je znatelný rozdíl v míře poskytování sociální služby, ve spojení s potřebami klienta.

Mohou být výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutická činnost, ale i pomoc při prosazování práv a zájmů uživatelů sociálních služeb.

Každá z poskytovaných sociálních služeb by měla být poskytovaná jen v takové míře, aby si sama osoba, jež je v tíživé sociální situaci, případně v situaci nouze, stanovila svou individuální potřebu. Uhradila poskytovateli sociální služby částku adekvátní poskytnuté péči či pomoci. V případě, že péči poskytuje rodina, hovoříme zde o osobě blízké. Jde tedy o další novinku v poskytování a využívání sociální služby. Úprava se především týká poskytovatelů sociálních služeb, kdy sociální službu poskytuje osoba právnická či fyzická, která má podle tohoto zákona registraci a poskytuje sociální službu na základě uzavřené smlouvy s uživatelem této poskytované služby.

Uzavřená smlouva řeší konkrétní poskytovanou sociální službu, údaje o názvu, právní formě poskytovatele sociální služby, ale také údaje o osobě, jež je služba poskytována. Případného zástupce klienta, rozsah poskytované služby, místo a čas, kde se daná služba či služby budou poskytovat. Obsahuje seznámení s vnitřními pravidly poskytovatele, výpovědní lhůty, dobu platnosti smlouvy, další ujednání, závěrečná ustanovení, uvádí konkrétní částky výše úhrady za sociální službu a neposlední řadě způsob jejího placení.

Změnami v zákoně dochází k odlišnému posuzování profesionálních pracovníků vykonávajících odbornou činnost. Ale i nutnost erudovanosti pracovníků v sociálních službách.

Nový zákon vymezuje značné změny v sociálních službách, a to v rozčlenění poskytované péči, na celkem 14 druhů poskytovaných služeb sociální péče a 17 druhů služeb sociální prevence. Upřesňuje jejich poskytování v jednotlivých zařízeních poskytující sociální péči.

Prováděcí vyhláška pak stanoví, jaké jsou dané sociální služby obsažené u jednotlivých druhů sociálních služeb. Stanovuje nově pojem fakultativní činnosti, které jsou nabízeny jednotlivými poskytovateli a nejsou zákonem konkrétně stanoveny. Konkretizoval však jednotlivé služby sociální péče a sociální prevence, zároveň upřesňuje a stanovuje výpočet jejich úhrady, ošetřené dále již zmíněnou smlouvou o poskytování sociálních služeb. Zákon uvádí povinnou registraci poskytovatelů a vymezení jejich povinností, uvádí subjekty podléhající inspekci i subjekty inspekci provádějící. Konkretizuje předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka a řeší další financování sociálních služeb.

8. 1. Úhrada v zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o. v roce 2007

V pobytových zřízeních Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvkové organizace je dle § 73 zákona o sociálních službách stanovená úhrada. Konkrétní částka je stanovena v uzavřené smlouvě o poskytnutí sociálních služeb, která je uzavírána ode dne nástupu uživatele sociálních služeb do zařízení jemu poskytující sociální péči. Nedílnou součástí smlouvy o poskytování služeb sociální péče jsou uvedené konkrétní částky za péči, za bydlení a stravu. Ta je stanovena dle stravovací jednotky a nákladů na stravu. Maximální stanovené částky jsou za stravu 140 Kč denně a za bydlení je stanovena částka 160 Kč denně, dle zákona a příslušné vyhlášky.

Konkrétní částky mohou být v jednotlivých zařízeních stanovené odlišně. Na podkladech nákladů na stravovací jednotku v jednotlivých zařízeních. Avšak vždy jsou uvedeny a podloženy uzavřenou smlouvou o poskytování sociálních služeb a v rozpětí částek stanovených zákonem.

Současně musí uživateli zůstat vždy částka 15 % z jeho příjmu, stanovena zákonem jako minimální zůstatek z příjmu, následně ze zbylé částky je mu počítána úhrada.

8. 2. Úhrada za péči v zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o. v roce 2007

Částka za úhradu péče v zařízení neovlivňuje počet kalendářních dnů v měsíci a náleží zařízení ve výši poskytovaného příspěvku uživatele sociálních služeb, jak stanovuje zákon. Úhrada za sociální služby poskytované nezaopatřenému dítěti náleží rodiči dítěte nebo osobě, jež je povinna výživou dítěte. V případě umístění dítěte na základě rozhodnutí soudu o nařízení ústavní výchovy, neuzavírá se pak smlouva o poskytování sociálních služeb. Zde stanoví úhradu za stravu a péči příslušný úřad obce s rozšířenou působností

podle místa trvalého nebo hlášeného pobytu dítěte. Ten shromažďuje informace pro stanovení úhrady na podkladě zaslaných zařízení, dle stravovací jednotky a následně vydá rozhodnutí o hrazení úhrady. Řeší i situaci, kdy osoba povinná hradit úhradu je příjemcem dávek v hmotné nouzi, v tomto případě může úřad obce s rozšířenou působností rozhodnout o nestanovení úhrady.

Tabulka 4: Počty uživatelů v jednotlivých zařízeních CSP Litoměřice p. o. 2007

Zařízení	Kapacita zařízení k 1.1.	Počáteční stav obyvatel	Počet příjmů	Konečný stav obyvatel k 31.12.	z toho		Průměrný věk obyvatel (svěřenců)
					muži	ženy	
DD Čížkovice	55	54	20	56	12	44	79,70
DD Milešov	90	87	33	88	27	61	78,50
DD Libochovice	156	158	30	159	40	119	82,40
CHRB Litoměřice	98	90	17	92	32	60	74,90
DNZ Liběšice	145	138	8	138	129	9	33,20
DSP Chotěšov	60	59	3	56	56	0	57,80
DNP Křešice	43	43	0	43	43	0	46,93
DSP Skalice	102	99	7	101	74	27	33,90
CELKEM	749	728	118	733	413	320	54,15

Zdroj: Rozbor hospodaření roku 2007

Kapacita lůžek k 31. 12. 2007 v jednotlivých zařízeních CSP Litoměřice byla 749 lůžek, což bylo o 12 lůžek méně, než v roce 2003. Stalo se tak především z důvodu zlepšování podmínek pro uživatele, tzn., snaha o zrušení vícelůžkových pokojů.

Kapacita jednotlivých zařízení nebyla naplněna o 16 lůžek. Z počtu 749 lůžek nebylo naplněno 16 lůžek, tj. kapacita byla naplněna z 97, 86 %. Což je zároveň ukazatelem, že o poskytované pobytové sociální služby nebyl vlivem změny zákona výrazně menší zájem než v roce 2003, jak se přechodem na nový zákon mnozí domnívali.

Tabulka 5: Rozpočet CSP Litoměřice, příspěvkové organizace 2007

Zařízení	Příjmy z poskytnutých služeb a výrobků v tis. Kč						Příjmy celkem v tis. Kč
	Příspěvek na ústavní péči	Ošetřovné	Nájem	Stravování	Ostatní příjmy	Úroky z bank. účtu	
ÚSP Chotěšov	2 563	4 374	0	48	1437	0	8 422
DPD Litoměřice	48	0	3 666	0	78	0	3 792
ÚSP Křešice	1 634	3 275	0	37	787	0	5 733
ÚSP Liběšice	10 996	9 205	0	169	3400	0	23 770
ÚSP Skalice	7 725	7 057	0	122	1450	0	16 354
DP Lovosice	0	0	0	0	0	0	0
DD Čížkovice	5 005	4 725	0	66	803	0	10 599
DD Libochovice	4 015	13 559	0	116	1580	0	19 270
DD Milešov	5 312	7 569	0	105	1205	0	14 191
CSP Lovosice	0	0	0	0	1310	17	1 327
MPP Litoměřice	0	0	0	0	0	0	0
CELKEM	37 298	49 764	3 666	663	12 050	17	103 458

Zdroj: Rozbor hospodaření roku 2007

Pro rok 2007 činil celkovou sumu **37 298 000 korun za příspěvek na péči** tj. bývalý příspěvek na bezmocnost, najdeme pod Příjmy z poskytnutých služeb a výrobků, dále příspěvek na péči. Znamená to tedy, že celková částka Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace za rok 2007 získaná za poskytovanou péči vyúčtováním PnP sumu 37 298 000 Kč.

Částka za **nájem neboli ošetřovné činila částku 53 430 000 Kč**. Která je souhrnem částek za Ošetřovné, tj. za poskytované ubytování a celodenní stravu a součástí je zvlášť účtovaná částka za nájemné v zařízení DPD Litoměřice. Účtovanou i nadále zvlášť, dle postavení zařízení.

9. Diskuze

Pro porovnání jsem zvolila rok 2003 a 2007. Rok 2007 byl prvním rokem působnosti nového zákona. Změna mezi navýšením důchodu pro bezmocnost za příspěvkem na péči byla značná. Celkově však přinesl zákon č. 108/2006 Sb., o poskytování sociálních služeb mnoho nového, podrobněji jsem uváděla v kapitole 7, ale přinesl i zcela jiný přístup a pohled na poskytování sociálních služeb. Obyvatelé v zařízeních poskytující sociální služby se najednou „změnili“ v klienty či uživatele sociálních služeb. Změny se také týkají zaměstnanců v sociální sféře a především se měnil pohled na poskytování sociálních služeb. Dříve byly brány, jak je poskytovatelé nabízeli, nyní měli klienti větší míru v rozhodování. Především se sami rozhodovali, za jaké služby, jim poskytovanou částku, na péči využijí. Nastalo mnoho změn a týkají se stejně jak klientů, tak i poskytovatelů. Většina podmínek je řešena pomocí uzavřené smlouvy o poskytování služeb sociální péče mezi klientem a poskytovatelem, která je tak písemným a oboustranným závazek. Zde je možné, nebo dokonce nutné, domluvit vzájemné požadavky a upřesnit je, ať jde o stranu klienta či poskytovatele. Samozřejmě v rámci rozpětí stanoveného zákonem a příslušné vyhlášky

Rozhodnutí o stanovení úhrady, stanovené nejprve Okresními úřady, jež následně převzaly Krajské úřady, je nyní nahrazeno stanovením úhrady na podkladě příjmů obyvatele a stanovením výše úhrady v jednotlivých zařízeních. Příjem za příspěvek na péči i dříve náležel v plné výši zařízení poskytujícímu sociální péči osobě, jež měla v sociálním zařízení celoroční pobyt. Původní stejnou výši úhrady, stanovenou pro všechny klienty, poníženou o případný vdovský důchod s ponecháním vždy částky 30 % životního minima, byla úhrada stanovena každý rok, kdy rozdíl byl pouze v poskytovaném ubytování, tj. v pokoji, kde byla osoba ubytovaná na celoroční pobyt.

Je důležité si uvědomit, že dřívější platby v zařízeních sociální péče se pohybovaly v jiných částkách, než stanovuje nový zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Původně si tak obyvatelé hradili pouze částku stanovenou ve výši rozhodnutí z Okresního úřadu, případně následně Krajského úřadu společně s částkou příplatku na bezmocnost. Tyto částky tvořily celkovou částku, společně tedy příspěvek na ústavní péči a nájem, tvořily jednu účtovací položku jako **ošetřovné**.

Pro rok 2003 tedy musíme sledovat souhrnný finanční obnos za bezmocnost a ošetřovné, která činila podíl a nelze jej oddělit. Pro rok 2007 posuzujeme výši položky **příspěvku na péči** zvlášť a **částku ošetřovného**, nyní nazývanou úhradu za pobyt zvlášť. Což jsou však již zcela odlišné položky účtované v jednotlivých zařízeních Centra sociální pomoci Litoměřice. Ošetřovné je položkou v rozboru vyúčtovanou jako celkovou úhradu za bydlení, stravu a nájem. A příspěvek na péči je účtován zcela zvlášť. Částka 31 966 000 Kč za rok 2003 a částka pro rok 2007 za poskytované služby sociální péče 37 298 000 Kč a sumu 53 430 000 Kč za ubytování a stravu. Neporovnáváme zde výdaje, ale už z těchto ukazatelů vyplývá, že organizace získala finanční obnos, s nímž mohla hospodařit. Z těchto peněz, byly hrazeny výdaje na rekonstrukce a renovace jednotlivých zařízení CSP Litoměřice, p. o., na které v předchozích letech nebylo dostatek financí.

Tabulka 6: Dotační prostředky

Dotační prostředky v tisících Kč	
Rok 2003	93 616
Rok 2007	92 962

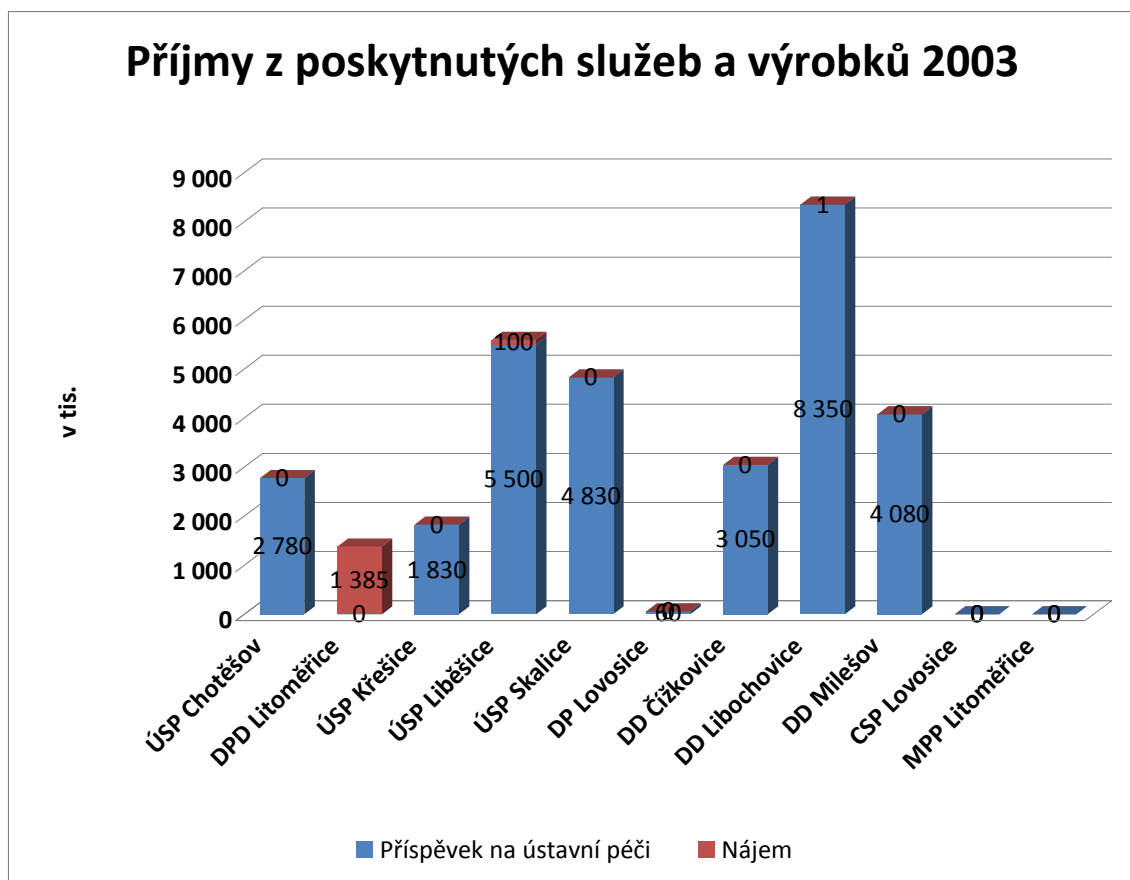
Zdroj: Rozbor hospodaření roku 2003, 2007

Dotační prostředky jsou ukazatelem, kdy dotace z roku 2003, byla poskytována na jednotlivé lůžko, tj. na kapacitu lůžek jednotlivých zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice. **V roce 2003** byla dotace na lůžko celkem **93 616 000 Kč**. V roce 2007 bylo stanoveno Krajským úřadem Ústí nad Labem, jako zřizovatele, na základě žádosti o dotace, jaká částka, půjde na jednotlivá zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace. Pro všechna zařízení činila celková dotace **92 962 000 Kč**.

Zde ještě schází ukazatel příjmů zdravotních úkonů od zdravotních pojišťoven za vykonané zdravotní úkony péče. Které jsou také účtované zvlášť.

V současné době musí mít již každý nový uživatel nastupující do zařízení CSP Litoměřice příspěvková organizace uzavřenou smlouvu o poskytování služeb sociální péče.

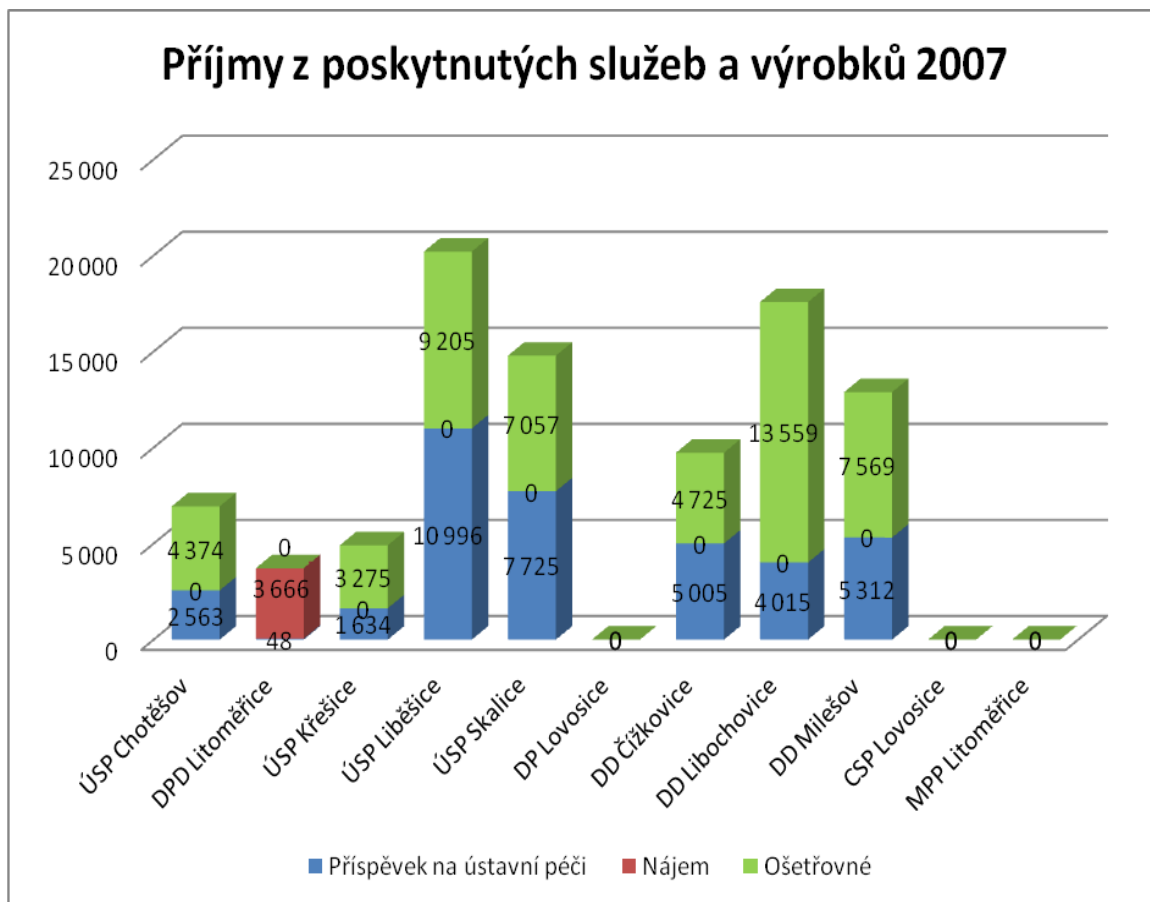
Graf 1: Příjmy z poskytnutých služeb a výrobků 2003 v tisících Kč

Zdroj: Rozbor hospodaření CSP Litoměřice p. o. 2003

Porovnáme-li tabulku 3 s tabulkou 6, je nutné ještě vysvětlit částky, které jsou odlišné. V roce 2003 byly příjmy souhrnně s příspěvkem na ústavní péči a s částkou na nájem. V tabulce je vždy v kolonce Nájem jedna částka extrémních hodnot, jak bylo již uvedeno, jde o zařízení Domova pro seniory U Trati Litoměřice, jež prošlo proměnou od Penzionu pro seniory přes Chráněné bydlení pro seniory. Zařízení stále hledá nejlepší možné řešení pro své klienty a jejich sociální potřeby. Zde se částky zúčtovávají jinak, stejně tak v konečném rozboru se částka liší od ostatních zařízení. Částka je zde uvedena jako položka Nájem a položka Stravné.

Graf 2: Příjmy z poskytnutých služeb a výrobků 2007 v tisících Kč

Zdroj: Rozbor hospodaření CSP Litoměřice p. o. 2007

Souhrnně rok 2003 částka 31 966 000 Kč a pro rok 2007 částka 37 298 000 Kč za Příspěvek na péči, společně s částkou za Nájem neboli Ošetřovné, která činila 53 430 000 Kč. Opět je odlišně zařízení, nyní již Domov penzion Litoměřice a současně již schází zrušené zařízení poskytující sociální služby denní péče DP Lovosice.

Nový zákon stanovil maximální částku úhrady za stravu, maximální částku za bydlení a taxativní částku za sociální péči. Pro uživatele to byl značný zlom, když z částky stanovené rozhodnutím KÚ, jež hradil v roce 2003. Nyní měl hradit úhradu stanovenou, dle jednotlivého zařízení, a to třeba i maximální úhradu. Například, když v roce 2007 obýval jednolůžkový pokoj nebo pokoj s balkonem, byla nově stanovena maximální částka za ubytování ve výši 160 Kč. Stravovací jednotka činila v plné výši 140 Kč. Celková úhrada se zvedla na takovou výši, že z příjmu, zbyla uživateli minimální částka stanovená zákonem, tj. je 15 % z celkové částky příjmu. Pro některé klienty to byl rozdíl v zůstatku

peněz někdy i o tisíc či tisíce korun měsíčně méně. S těmito penězi obyvatelé nakládali dle svého uvážení. Ve většině případně je ukládali na vkladní knížky, stejně tak s penězi, které se jim vraceli jako „vratky“ tj. přeplatky za dobu nepřítomnosti v zařízení. Tyto uložené částky se stávaly předmětem dědictví.

Příkladem: pro celoroční pobyt v zařízení Domova důchodců zaslala sociální pracovnice podklad na Okresní úřad Litoměřice s částkou důchodu a částkou navýšení důchodu pro bezmocnost. Zde byly dále stanoveny částky úhrady stravovací jednotky, částka za bydlení a částka za nezbytné služby, kdy tyto částky byly stanoveny zákonem. Částka 30 % životního minima, která musela obyvateli zařízení zůstat vždy, jako částka životního minima. Při výši důchodu 6 149 Kč a částkou pro bezmocnost 464 Kč. V zařízení byla částka za normální stravovací jednotku stanovena na 55 Kč denně, částka za bydlení na 44 Kč denně a na nezbytné služby na 44 Kč denně. Celkem tato částka činila denně 153 Kč, měsíčně pak 4 590 Kč.

Následně zaslal na základě tohoto podkladu Okresní úřad rozhodnutí ve věci úhrady za pobyt v ústavu. Celkově hradil klient 5054 Kč měsíčně, včetně částky 464 Kč jako příplatku pro bezmocnost. Ročně tak klient zaplatil částku 60 648 Kč, kdy tato částka spadala pod příjmy do Ošetřovného, jako částka za bydlení. Klientovi v roce 2003 zůstávala měsíčně částka 1 559 Kč, tj. 18 708 Kč ročně.

Následně v roce 2007 uzavřenou smlouvou o poskytnutí služeb sociální péče v domově pro seniory stanovila částku pro úhradu odlišnou, stanovenou z příjmu osoby. Osobě zůstávala částka stanovena zákonem tj. 15 % z částky příjmu, a z částky zbylé se stanovila úhrada. Klientovi tedy v roce 2007 z přiznané výše důchodu 8 031Kč, zůstávalo 1205 Kč měsíčně na jeho osobní potřeby. Ze zbylé částky tj. 6 826, 35 se mu počítala úhrada. Hradil tak stravu v částce maximální, za celodenní stravu stanovenu zákonem tj. 140 Kč a za ubytování 58,35 Kč.

Z důvodu, že jeho příjem nedosahoval na plné hrazení celkové úhrady. V roce 2007 měl klient při výši důchodu 8 031 Kč k dispozici, pro své osobní potřeby 1 204,65 Kč tzn. 14 460 Kč ročně.

Bezmocnost se mu „překlopila“ měsíčně ze 464 Kč na 11 000 Kč. Částka na bezmocnost činila v roce 2003 částku 464 Kč měsíčně, tj. 5 568 Kč ročně. Za poskytování služeb péče hradila tato osoba za péči současně za ubytování a stravné, vše v jedné částce, uvedené jako Ošetřovné. V roce 2007 hradil uživatel celou přiznanou částku za péči tj. 11 000 Kč

měsíčně na poskytovanou péči. V roce 2007 činil příspěvek na péči 132 000 Kč ročně. viz příloha 2, 3, 4.

Podpisem smlouvy o poskytování služeb sociální péče, kdy klient „překlopením,, bezmocnosti na příspěvek na péči najednou nehradil částku za bydlení, stravné – stravu a nezbytné služby, ale částku za stravu, bydlení a celou částku za péči. Ta v případě, kdy klient obdržel nejvyšší možnou částku příspěvku na péči, která činila značný rozdíl. Zde bylo neustále nutné řešit, že jde o částku určenou na péči, tudíž náleží ze zákona tomu, kdo péči poskytuje. Z počátku se uživatelé domnívali, že si částku ponechají a budou si hradit jen konkrétní jimi zvolenou službu.

Předpokládalo se také, že si klienti a jejich rodiny budou volit varianty a možností poskytovat pomoc péče sami doma. V zařízeních se očekávalo, že vidina příjmu do rozpočtu domácnosti o PnP způsobí značný úbytek klientů v jednotlivých zařízeních poskytujících sociální služby. Avšak nestalo se tak, a v případě, že se tak stalo a osoba odešla ze zařízení do domácí péče, po krátké době osoba sama nebo jeho rodina žádala o přijetí zpět do zařízení. Sami tak zjistili, zda je přiznaný PnP poskytovaný z důvodu potřebné péče a tato se musí osobě během dne, mnohdy nejen během dne poskytovat a že činnost péče není snadná.

Z počátku byly řešeny také otázky, kdy v roce 2007 měl klient dle zákona možnost neuzavřít smlouvu o poskytování služeb sociální péče. Zákon umožňoval 3 roky lhůtu pro případné nepodepsání smlouvy. Avšak PnP ze zákona náleželo vždy poskytovateli péče, tj. zařízení, které se o danou osobu stará. Dalším poněkud sporným a častým problémem bylo, že klient nemohl smlouvu podepsat vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebo se případně neuměl podepsat. Zde se hledalo řešení v zastoupení obce. Případy, kdy se klient nepodepsal nebo nemohl, se prokazovaly lékařskou zprávou. Případně v nepříznivém zdravotním stavu nebo neuměl-li se klient sám podepsat. A to žádným způsobem. Následně toto nebylo uznáno jako správné. Klienta však nemohl zastupovat či jako svědek nemohl být ani člen rodiny, bylo nutné, aby si klient smlouvu podepsal sám. Vysvětlení obsahu smlouvy se řeší pomocí piktogramů či jiných pomůcek a podpis klienta je vykonán způsobem, jakým je klient za daných okolností schopen. Není-li toto vůbec možné, musí se klientovi nechat ustanovit zvláštní opatrovník pro tento úkon. Ustanovený ve prospěch uživatele sociální služby. Většinou jím je příslušný městský úřad.

Každé zařízení musí předkládat vyúčtování částky úhrady za stravu a ubytování, položky spočítané na základě nákladů vložených. V případě Příspěvků na péči zákon stanovil, že náleží vždy, poskytovali péče. Zařízení tak nemusí dosud vyúčtovávat ani nijak počítat náklady vynaložené na práci ošetřovatelskou či pečovatelskou. Ale přesto v zařízeních Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace, se z mnoha důvodů již od počátku pracuje s programem IRESOFT CYGNUS, což je softwarový program, pomocí něho se vyúčtovává příspěvek na péči. Nejde jen o kontrolu poskytované péče, ale především o informace o vyúčtování celé částky příspěvku. Samotnému uživateli lze ukázat stanovené jednotlivé částky za úkony péče. Jednotlivé činnosti péče jsou stanoveny v Kč. Vyúčtování je možné ukázat na požádání rodinným příslušníkům, případně opatrovníkům, ale především při případné kontrole z příslušných úřadů, je názorně vidět účelné a hlavně celkové využití příspěvku na péči.

Každé ze zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice je schopno a připraveno předkládat a vyúčtovávat příspěvek na péči oprávněným úřadům, jenž si o něj oprávněně požádá.

9. 1. Změna zákona o sociálních službách v roce 2012

K 1. 1. 2012 dochází v sociálním systému České republiky ke značným změnám, některé se dotýkají i příspěvku na péči. Příspěvek na péči zůstává i nadále pravidelnou opakující se peněžní formou, jde o dávku poskytovanou dle zákona o sociálních službách, jež je určena na potřebnou pomoc v úkonech péče, poskytovanou buď osobou blízkou, osobou určenou nebo případně poskytovanou poskytovateli sociálních služeb. Zde bude již na požádání nutné doložit účelnost této dávky a její čerpání. Nově vzniká pojem Karta sociálních systémů.

Karta sociálních systémů bude brána jako nástroj, jehož pomocí dochází k rozšíření nabídky poskytovaných služeb a zvýšení uživatelského komfortu pro klienty sociálních služeb. Podobný systém je zaveden v jiných evropských zemích, jakým je například Itálie, Velká Británie, Finsko a další, mimo EU třeba také USA.

Pro příjemce podpory od státu bude Karta plnit funkce identifikační a autorizační, funkce platební bude pro tyto příjemce na dobrovolné bázi a povinná bude pouze pro osoby, u kterých je riziko zneužívání dávek hmotné nouze. Karta bude obsahovat identifikační údaje, které jsou obvyklé pro bankovní kartu, stejně tak ochrana bude podléhat stejným parametrům a principům, jako platební karty. Karta sociálních systémů bude mít tři funkce: identifikační, autorizační a dobrovolnou platební.

Karta bude obsahovat jméno a příjmení, číslo karty, rodného číslo, podpis a fotografii osoby. U osob zdravotně postižených bude karta obsahovat stupeň mimořádných výhod. U Karty bude možné spolu s autorizační funkcí. Realizovat činnosti spojené s veřejnou správou i z jiných míst, než jsou běžná ke správě sociálních záležitostí, jako jsou úřady. Příjemce bude mít tedy zároveň prostřednictvím internetu přehled o jeho čerpaných sociálních dávkách.

Zavedením Karty sociálních systémů a jejím hlavním cílem je větší účelovost a adresnost sociálních dávek a také modernizace celého systému. „*Systém je proto nezbytné optimalizovat a jednotlivé výplaty sociálních dávek sjednotit do tzv. „Jednotného výplatního místa,“ tak aby všechny sociální dávky byly vypláceny pouze jednou organizací, tedy Úřadem práce ČR.*“²⁶ Dle novely půjde o krajské pobočky Úřadu práce. V současnosti jsou dávky vypláceny prostřednictvím třech různých úřadů a třemi různými platebními způsoby, hotovostně, poštovní poukázkou a bezhotovostně, kdy všechny tyto způsoby prodražují správu systému. Způsoby forem výplaty budou sjednoceny do Karty sociálních systémů.

Sloužit bude zejména k identifikaci na úřadě. U osob se zdravotním postižením bude plnit funkci průkazky TP, ZTP a ZTP/P se všemi jejími výhodami. V tomto případě dochází pouze k nahrazení papírové průkazky za plastickou.

Karta sociálních systémů bude plnohodnotnou platební kartou se všemi jejími funkcemi, obchodníci ji budou tedy bez problémů přijímat. Při plném fungování systému lze předpokládat, že počet „POS“²⁷ terminálů se ještě následně zvýší. V České republice v současnosti funguje cca 65 000 POS terminálů, které přijímají platební karty, bude možné vybírat hotovost z běžných bankomatů. Obchodní sektor je na změnu ve způsobu vyplácení dávek připraven a obchodníci s autorizovaným terminálem se mohou ihned zapojit se do nového systému. Autorizace bude provádět Ministerstvo práce a sociálních věcí a platba kartou nebude povolena v baru nebo herně.

Kartu sociálních systémů tedy bude vydávat Úřad práce ČR. Karta bude vyráběna v souladu s mezinárodně uznávanými předpisy, které se vztahují na bankovní karty. Bude tedy obsahovat běžné ochranné prvky.

²⁶ <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/3>

²⁷ Platební terminál nebo také POS terminál (z anglického Point-of-sale) je elektronické zařízení, které umožňuje provedení bezhotovostní transakce platební kartou, http://cs.wikipedia.org/wiki/Platebn%C3%AD_termin%C3%A1l

Se spuštěním systému Ministerstvo práce a sociálních věcí počítá v průběhu roku 2012. Náběh jednotlivých příjemců sociálních dávek do systému bude postupný.

Nově je vzniklá povinnost poskytovatelům sociálních služeb, kteří poskytují sociální služby na základě oprávnění podle § 78 odst. 1 se stanovení § 18 odst. 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění zákona č. 366/2011 Sb., vyúčtovat příjemci příspěvku výši úhrady potřebné pomoci poskytnuté v kalendářním měsíci, a to nejpozději do 15 kalendářních dnů po uplynutí kalendářního měsíce, v němž byla pomoc poskytnuta. Jde-li o poskytovatele pobytových sociálních služeb, za které se hradí úhrada podle § 73 zákona o sociálních službách, je výše úhrady potřebné pomoci stanovena přímo zákonem v ustanovení § 73 odst. 4. „*Hradí-li klient pobytového zařízení úhradu za péči ve výši stanovené zákonem podle § 73 odst. 4, nemusí poskytovatel takto stanovenou výši úhrady potřebné pomoci vyúčtovat.*“²⁸ Zde se nic nemění, avšak pokud klient pobývá během kalendářního měsíce mimo zařízení. Např. může být hospitalizován v nemocničním zařízení, na více dnů u rodiny nebo přátel. V tomto případě poskytovatel poskytuje vratku ze zaplacené úhrady z PnP. V tomto případě je poskytovatel povinen provést vyúčtování podle § 18 odst. 4 zákona. Kdy poskytovatel sociálních služeb, jednotlivá zařízení postupují dle svých vnitřních pravidel.

V jednání ohledně žádosti a rozhodnutí o příspěvku na péči budou rozhodovat nově pracoviště Úřadu práce ČR. Budou tedy současně vydávat rozhodnutí na základě vypracovaného zdravotního posudku, lékařské zprávy a písemného záznamu ze sociálního šetření. Zároveň budou příspěvek vyplácet, buď s využitím platební funkce karty, na účet určený příjemcem již v žádosti nebo v jej budou vyplácet přímo na místě určeném hotovostí.

Hlavní změny v dávkách na Příspěvku na péči jsou:

- **„dochází ke zvýšení příspěvku** na péči pro osoby od 1 do 18 let ve II. stupni závislosti z 5 000 Kč **na 6 000 Kč**
- děti se zdravotním postižením jsou zajištěny jednotným způsobem, tj. tak, aby po dovršení 1 roku věku byly zabezpečeny **vždy jedním** dávkovým transferem, a to buď rodičovským příspěvkem nebo příspěvkem na péči
- rodiče dětí, které mají již posouzený nepříznivý zdravotní stav pro rodičovský příspěvek, se mohou rozhodnout, zda nejprve vyčerpají celkovou částku příspěvku

²⁸ zákon č. 366/2011 Sb.

a následně nechají dítě posoudit pro nárok na příspěvek na péči, nebo zda bude od ledna 2012 dítěti náležet příspěvek na péči v příslušné výši dle stupně závislosti (v I. - IV. stupni)

- **posouzené děti starší 3 let přejdou do příspěvku na péči automaticky**
- nově si příjemci příspěvku na péči (rodič nezaopatřeného dítěte nebo nezaopatřené dítě) mohou žádat o jeho zvýšení, a to až o 2 000 Kč za předpokladu, že jejich příjmy a příjmy osob s nimi společně posuzovaných **nedosahují částky dvounásobku ŽM rodiny**.²⁹

Nově náleží PnP i dětským domovům, kterým nebyl dříve přiznán.

Bude nastaven nový systém při posuzování dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, který by měl objektivněji a spravedlivěji posuzovat zdravotní stav osoby. Ten by měl vyloučit činnosti dříve posuzovány duplicitně. Současně se sníží administrativní zátěž u posuzovaných osob a zjednoduší proces posuzování systému zjišťování stupňů závislosti. Nový způsob posuzování dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a stupně závislosti přináší možnost víceúčelového využití posudku i pro účely poskytování PnP na mobilitu osoby.

Zůstal nastaven model čtyř stupňů závislosti, avšak jsou nově nastaveny podmínky pro zařazení osob s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem do jednotlivých stupňů závislosti, přičemž platí, že s počtem stupňů klesá samostatnost klienta a stoupá jeho závislost na poskytovaném systému sociální pomoci. Dochází k výraznému zjednodušení a větší efektivitě při stanovení stupně závislosti pro účely přiznání příspěvku na péči podle mezinárodního modelu hodnocení zdravotního stavu, jde o tzv. Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disabilit a zdraví. Posudkoví lékaři budou popisovat 10 ucelených a věcně souvisejících oblastí každodenního života posuzované osoby, jak je dokáže v běžném životě zvládnout společně s plněním základních životních potřeb, a to namísto 36 úkonů, 129 činností, jež byly dosud posuzovány. Zdravotní stav se posuzuje celkově, a to ve vzájemné funkci v 10 základních životních potřebách: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity, péče o domácnost.

Nově systém zabezpečuje potřeby dětí se zdravotním postižením jedním příspěvkem na péči.

²⁹ Zákon č. 28/2006 Sb., o poskytování sociálních služeb

Stupně závislosti příspěvku na péči:

- U osob do 18 let věku
- „I stupeň – lehká závislost – potřeba každodenní mimořádné péče z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu **při třech** základních životních potřebách,
- II. stupeň – středně těžká závislost - potřeba každodenní mimořádné péče z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu při **čtyřech nebo pěti** základních životních potřebách,
- III. stupeň – těžká závislost - potřeba každodenní mimořádné péče z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu **při šesti nebo sedmi** základních životních potřebách,
- IV. stupeň – úplná závislost - potřeba každodenní mimořádné péče z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu **při osmi až desíti** základních životních potřebách.“

U osob starších 18 let věku

- I. stupeň – lehká závislost - každodenní pomoc nebo dohled z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu **při třech nebo čtyřech** základních životních potřebách,
- II. stupeň – středně těžká závislost - každodenní pomoc nebo dohled z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu **při pěti nebo šesti** základních životních potřebách,
- III. stupeň – těžká závislost - každodenní pomoc nebo dohled z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu **při sedmi nebo osmi** základních životních potřebách,
- IV. stupeň – úplná závislost - každodenní pomoci nebo dohled z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu **při devíti nebo deseti** základních.³⁰

³⁰ Zákon č. 28/2006 Sb., o poskytování sociálních služeb

Tabulka 7: Jednotlivé stupně závislosti s částkami PnP v tisících Kč

Stupeň závislosti	mladší 18 let	starší 18 let
I. lehká	3 000	800
II. středně těžká	6 000	4 000
III. těžká	9 000	8 000
IV. úplná	12 000	12 000

Zdroj: změna zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách

Nově je zaveden pojem a funkce tzv. Asistenta sociální péče, který může být rodinným příslušníkem, ale pokud jím není, musí mít s osobou uzavřenou smlouvu.

10. Závěr

Cílem práce je upozornit na problematiku a kritiku efektivnosti změn nového zákona v sociální sféře, prostřednictvím jeho aplikace v praxi. V úvodu diplomové práce byl zmiňován rok 1989, který předznamenal změny a především nové přístupy bez ideologických omezení. Od této doby vznikaly a neustále vznikají nové přístupy a způsoby poskytování sociálních služeb. Zákonodárství šlo souběžně s financováním sociálních služeb a stát tak získával nové role. Stejně tak města a občané státu. Občan se stal v souvislosti s legislativními úpravami v sociální sféře, nejen zodpovědný, ale především má díky nové legislativě možnost volby. Zvolit si tak způsob a případnou formu sociální péče, o kterou má zájem, kterou potřebuje vzhledem ke svým individuálním potřebám. Účelem zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, je finanční částkou zabezpečit cílové skupiny, které jsou kvůli svému zdravotnímu stavu, věku či jiným okolnostem znevýhodněny a nemohou si bez pomoci jiné osoby zajistit alespoň základní péči o svou osobu. Nabízet tyto služby pomocí služeb sociální péče. Proto původní dávky zvýšení důchodu pro bezmocnost, kterou do konce roku 2006 vyplácela společně s důchodem Česká správa sociálního zabezpečení Praha, byly nahrazeny dávkou příspěvku na péči.

Sociální služby celkově jsou chápány v širším pojetí jako součást nového pojmu, a tím je sociální ekonomika, tzn., objevují se zde nově tržní prvky známé z ekonomie. I v sociálních službách jde o tržní principy, kde uživatel sociálních služeb není jen příjemcem služby, ale sám rozhoduje a současně svou volbou ovlivňuje poskytovatele sociálních služeb. Tím především zefektivňuje financování sociálních služeb.

Příspěvek na péči je klasickým příkladem tržního prvku a základním kamenem v sociální ekonomice. Odráží potřeby klienta se specifickými potřebami, který je ochoten utratit, chcete-li vynakládat, prostředky pro snížení dopadů jeho sociální situace, na základě jeho individuálních potřeb společně s případným individuálním plánováním v zařízení poskytující sociální péči.

Příspěvek na péči náleží však vždy přímo osobě, jež příspěvek na péči náleží, nikoliv poskytovateli sociálních služeb, sami klienti se mohou rozhodnout, jakou konkrétní sociální službu zvolí a poskytovaným příspěvkem uhradí, případně dají peníze někomu ze svého okolí, rodiny a ti jim budou potřebnou péči zajišťovat.

V diplomové práci je zpracován vývoj přechodu původních dvou dávek v dávku jedinou, pobírání původních dávek a současně účinky působení nového zákona na obě strany, a to jak uživatele sociálních služeb, tak poskytovatele sociálních služeb. Srovnání jednotlivých výsledků je uzavřeno zjištěním, že účel nového zákona byl naplněn a nová dávka tak pružně reaguje na aktuální změny, jako je např. zdravotní stav potřebné osoby, možnost volby této osoby na zvolení potřebné péče či nabídky poskytovatelů sociálních služeb.

Dostupné formy sociální péče, zákonem je upravených 14 druhů těchto služeb... *“jež napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost s cílem umožnit jim v co největší míře zapojení do běžného života společnosti a v případech, kdy toto jejich stav vylučuje, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení.“* 31

Tím, že došlo k novému přístupu k poskytování sociálních služeb, došlo z hlediska chování osob v zařízeních poskytujících sociální péči, především o uvědomění si své kupní síly a vlastní možnosti volby, současně ale i chtít a mít právo, na základě smlouvy, požadovat stanovené podmínky a ty následně dodržovat. Což je podstatné i pro stranu poskytovatele sociálních služeb, jelikož podepsaná smlouva zavazuje obě strany k dodržování domluvených podmínek poskytování pobytových sociálních služeb, obě strany nejen zavazuje, ale současně i chrání.

Stát v České republice jako poskytovatel sociálních služeb sice nemá takovou pozici jako soukromí poskytovatelé sociálních služeb, jejichž činnost se značně rozvíjí a jejich cíle jsou spojené s jinými primárními cíli, než je dosahování zisku. Je ovlivněn především zákonodárstvím a politickým vývojem ČR, je označován jako sektor neziskový a je pružnější a schopnější rychleji reagovat na nové potřeby obyvatel v sociální sféře. S tím souvisí finanční stránka, jelikož financování sociálních služeb bývá zpravidla financováno na základě podané žádosti ze státního dotačního řízení.

Současné poskytování sociálních služeb se tedy odvíjí z platného znění zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a jeho prováděcí vyhlášky č. 505/2006 Sb., v platném znění, kdy tento zákon je v mnohém vhodným pro členskou zemi Evropské unie. Zde lépe napomáhá k řešení pomoci péče u osob ohrožených případným sociálním vyloučením nebo osob znevýhodněných, kde je podporována úloha rodiny. Zákon prostřednictvím příspěvku

³¹ Zákon č. 28/2006 Sb., o poskytování sociálních služeb

na péči vhodně posiluje postavení těchto osob, a dává jim plnou kompetenci a především možnost volby, jakým způsobem si zabezpečí zajišťování svých potřeb.

11. Seznam použité literatury a zdrojů

Knižní publikace:

- [1] ČEPELKA, Oldřich. *Průvodce neziskovým sektorem Evropské Unie*, OMEGA LIBEREC, 2003, ISBN 80-902376-3-0
- [2] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum, Základní teorie, metody a aplikace*, 2 přepracované a aktualizované vydání, PORTAL, s. r. o, Praha, 2002, ISBN 978-80-7367-485-4
- [3] JANEČKOVÁ, L., VAŠTIKOVÁ M. *Marketing měst a obcí*, Grada Publishing, s.r.o. 1999, ISBN 80-7169-750-8
- [4] Kolektiv autorů, *Individuální plánování a role klíčového pracovníka v sociálních službách*, Tábor, 2011, vydala Asociace poskytovatelů sociálních služeb, ISBN: 978-80-904668-1-4, první vydání
- [5] KRUTILOVÁ, D., ČÁMSKÝ, P., SEMBDNER, J. *Sociální služby, Tvorba a zavádění Standardů kvality poskytovaných sociálních služeb*, Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, ISBN 978-80-254-3427-7
- [6] MATOUŠEK O., a kol. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 1. vydání Praha: Portál, 2007, ISBN 978-80-7376-310-9.
- [7] MATOUŠEK, O., *Slovník sociální práce*. 1. vydání Praha: Portál, 2003 ISBN 80-7178-549-0.
- [8] MPSV, *Ústavní sociální péče*, MPSV, 2000 ISBN 80-85529-76-9
- [9] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., OTMAR, M. *Veřejná správa a finance*, 3 aktualiz. a rozšířené vydání Praha: ASPI, 2008, ISBN 978-80-7357-351-5
- [10] PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*. 2. vydání Praha: ASPI a.s. 2007, ISBN 978-80-7357-255-6.
- [11] RÁŽOVÁ, E., KRÁLOVÁ, J. *Sociální služby a příspěvek na péči*, ANAG 2007, první vydání, ISBN 978-80-7263-405-7
- [12] RÁŽOVÁ, E., KRÁLOVÁ, J. *Sociální služby a příspěvek na péči*, ANAG 2008, 2. aktualizované vydání, ISBN 978-80-7263-462-0
- [13] REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, Ekopress, s.r.o., 2007, ISBN 978-80-86929-29-3
- [14] RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace, vznik, účetnictví, daně*, 5. aktualizované vydání, ANAG 2003, ISBN 80-7263-166-7

[15] SOKOL, R., TREFILOVÁ V. *Sociální pracovník v rezidenčních zařízeních sociálních služeb*, Praha, ASPI, ISBN 9978-80-7357-316-4

[16] STUHLÍKOVÁ, Helena, KOMRSKOVÁ, Sofia. *Zdaňování neziskových organizací, krajů, občanských sdružení, veřejných výzkumných institucí a obecně prospěšných společností, s příklady z praxe*, ANAG spol. s r.o. 2007, ISBN 978-80-7263-391-3

[17] SVOBODOVÁ, Jaroslava. *Vnitřní směrnice pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, státní fondy a organizační složky státu*, ANAG 2005, ISBN 80-7263-296-5

[18] TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie*. Praha, 2008. ISBN 978-80-86946-79-5.

[19] TOMEŠ, Igor a kol. *Sociální správa*, Portál, s.r.o. Praha 2002, ISBN 80-7178-560-1

[20] ÚSTAVNÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE, MPSV 2000, ISBN 80-85529-76-9

Legislativa a interní materiály

[21] Zákon č. 586/92 Sb., o daních z příjmů právnických osob

[22] Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby

[23] Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník

[24] Zákon č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem

[25] Zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů

[26] Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zeměd. majetku

[27] Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku

[28] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

[29] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech

[30] Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích

[31] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, znění pozdějších předpisů

[32] Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

[33] Zákon č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů

[34] Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, Zákon č. 29/2007, kterým se mění

[35] Zákon č. 310/1955 Sb., o fondu kultur. a sociálních potřeb, ve znění pozděj. předpisů

[36] Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení

[37] Vyhláška č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu

[38] Vyhláška č. 310/1995 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb

[39] Vyhláška č. 61/1986 Sb., o prozatímní správě národního majetku, ve znění zákona č. 539/1992 Sb.

[40] Rozbor hospodaření CSP Litoměřice, p. o., roku 2003

[41] Rozbor hospodaření CSP Litoměřice, p. o., roku 2007

[42] Organizační řád CSP Litoměřice p. o.

[43] Zřizovací listina č.j. 231/2002 CSP Ltm p. o.

Elektronické zdroje

[44] Socialnireforma.mpsv: Dostupné 12/2011 na WWW:

<http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/23>

[45] Wikipedie: Dostupné 12/2011 na WWW:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Platebn%C3%AD_termin%C3%A1

[46] Neziskovky: Dostupné 2/2011 na WWW:

<http://www.neziskovky.cz/clanky/511/fakta/>

[47] Databáze knih: Dostupné 1/2011 na WWW:

<http://www.databazeknih.cz/citaty/antoine-de-saint-exupery-135>

15. Seznam příloh

Příloha 1: Souhlas s nakládáním s údaji

Příloha 2: Podklad pro výpočet úhrady za pobyt

Příloha 3: Rozhodnutí o stanovení úhrady 2003, str. 1, str. 2

Příloha 4: Rozhodnutí o příspěvku na péči 2007, str. 1, str. 2

Příloha 1: Souhlas s nakládáním s poskytnutými údaji

Souhlas s nakládáním s poskytnutými údaji

Souhlasím s nakládáním s poskytnutými údaji Centra sociální pomoci Litoměřice, p. o. pro účely zpracování diplomové práce.

Centrum sociální pomoci Litoměřice
příspěvková organizace
Dlouhá 75, 410 22 Lovosice
IČ: 00080195

Mgr. Karel Reissmüller

Ředitel Centra sociální pomoci Litoměřice, p.o.

Datum 25. 1. 2012

Příloha 2: Podklad pro výpočet úhrady za pobyt 2003

Dne: 15.01.2003
Strana: 6

DOMOV DŮCHODCŮ ČÍŽKOVICE

PODKLAD PRO VÝPOČET ÚHRADY ZA POBYT S ÚČINNOSTÍ OD 01.02.2003

pobyt: celoroční

Domov důchodců Čížkovice

41112 Čížkovice

rodné číslo obyvatele:

obvateľ

opatrovník

PŘÍJMY

důchod	:	6343.00 Kč měs.
bezmocnost	:	464.00 Kč měs.
jiný příjem	:	0.00 Kč měs.
sociální dávky	:	0.00 Kč měs.
exekuce	:	0.00 Kč měs.

VÝPOČET ÚHRADY ZA POBYT V DD

a) stravovací jednotka normální	denně	55.00 Kč
b) bydlení (V v místnosti)	denně	51.00 Kč
případné zvýšení o 0 %	denně	0.00 Kč
c) nezbytné služby	denně	60.00 Kč

c e l k e m	denně	166.00 Kč
	měs.	4980.00 Kč

30% živ. minimum měs. 696.00 Kč

obvateľ hradí	měs.	5444.00 Kč
zůstatek důchodu	měs.	1363.00 Kč
neuhrazeno	měs.	0.00 Kč

Filousová
zpracoval: Filousová
tisk dne : 15.01.2003
doklady : zvýšení důchodu

Příloha 3: Rozhodnutí o stanovení úhrady 2003

**Ústecký kraj
Krajský úřad
Odbor sociálních věcí**

V Ústí nad Labem : 29.1.2003
Č.j. SL/33/SV/2003
Vyřizuje : I.Košutová

Centrum sociální pomoci Litoměřice, příspěvková organizace
Domov důchodců Čížkovice
Jiráskova 1
411 12 Čížkovice

R O Z H O D N U T Í

Ústecký kraj, Krajský úřad – odbor sociálních věcí podle příslušných ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů, v souladu s § 3 odst. 2 písm. b zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, dle § 93 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů a dle § 1-3 a § 21 vyhlášky MPSV ČR č. 82/1993 Sb., o úhradách za pobyt v zařízení sociální péče, ve znění pozdějších předpisů, rozhodl stanovit úhradu za pobyt s celoročním pobytem v zařízení Centra sociální pomoci Litoměřice, příspěvkové organizaci, Domov důchodců Čížkovice, Jiráskova 1, 411 12 Čížkovice
ve výši 4980,- Kč měsíčně .

Podle § 1 odst. 4 vyhlášky MPSV ČR č. 82/1993 Sb., o úhradách za pobyt v zařízeních sociální péče, ve znění pozdějších předpisů, se dále stanoví úhrada ve výši 100% přiznaného zvýšení důchodu pro bezmocnost,
ve výši 464,-Kč měsíčně.

Úhrada od 1.2.2003 činí celkem 5444,-Kč (pět tisíc čtyřista čtyřicet čtyřikorun) .

Úhrada je splatná do konce kalendářního měsíce , za který náleží.

O d ů v o d n ě n í

Úhrada nákladů za pobyt v domově důchodců zahrnuje denně náklady :

- a) - za stravu ve výši stravovací jednotky , která činí 55,-Kč
- b) - za bydlení v obytné místnosti pro tři a více obyvatel ve výši 51,-Kč,
- c) - za nezbytné služby ve výši 60,-Kč
- d) - přiznané zvýšení důchodu pro bezmocnost

Výše úhrady za pobyt v ústavu s celoročním pobytem je stanovena tak, že po jejím zaplacení musí občanu měsíčně zůstat z jeho příjmů alespoň 30% částky potřebné k zajištění výživy a ostatních osobních potřeb stanovené v § 3 odst. 2 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů, t.j. 696,-Kč.

Protože Váš příjem činí 6343,-Kč měsíčně, byla Vám úhrada vyměřena ve stanovené výši.

Změní-li se okolnosti, za kterých byla výše úhrady za pobyt v domově důchodců stanovena, úhrada se stanoví dle nových podmínek.

Poučení : Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho oznámení k Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR, prostřednictvím Ústeckého kraje, Krajského úřadu, Velká Hradební 48, 400 02 Ústí nad Labem, který toto rozhodnutí vydal.

Anna Horká
vedoucí odboru sociálních věcí

Upozornění :

Příjemce služby sociální péče nebo jeho zákonný zástupce je povinen podle § 106, odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, písemně ohlásit změny ve skutečnostech, které mají vliv na výši úhrady za pobyt v ústavu, případně za poskytování služby sociální péče. Veškerá hlášení zasílejte výše uvedenému úřadu.

Příloha 4: Rozhodnutí o Příspěvku na péči 2007

Městský úřad Lovosice
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví
Školní 407/2
410 30 Lovosice

vyřizuje: Marie Písková
Tel.: 416 571 213
E-mail: marie.piskova@meulovo.cz

Č.j.: 7434/2007/LOV
Dne: 19.04.2007

Rozhodnutí

Městský úřad Lovosice, Odbor sociálních věcí a zdravotnictví, příslušný k rozhodování podle § 7 a § 118 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v souladu s § 4 odst.1, § 8, § 9, § 11 a §13 výše uvedeného zákona **rozhodl** dávkou:

Příspěvek na péči, č.j. 453/2007/LOV, žádost podána dne: 01.01.2007,
žadatel(ka): František Somerauer, datum narození: 27.10.1933,
trvale bytem: Jiráskova 1, 411 12 Čížkovice,

zvýšit z 2 000,-Kč na 11 000,-Kč měsíčně od ledna 2007.

Příspěvek na péči bude poukazován měsíčně na Vámi uvedený účet.

Příspěvek na péči musí být podle § 29 uvedeného zákona využíván na zajištění pomoci osobě, které byl příspěvek přiznán.

Odůvodnění: Vzhledem k tomu, že došlo k novému stanovení stupně závislosti podle § 8 (IV. stupeň - úplná závislost), bylo rozhodnuto, jak je výše uvedeno.

Poučení o odvolání: Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho oznámení ke Krajskému úřadu Ústeckého kraje, a to podáním u Městského úřadu Lovosice, který rozhodnutí vydal.

Upozornění: Podle § 29 odst. 2 zákona o sociálních službách jste povinen(a) do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí písemně nahlásit úřadu, který vydal toto rozhodnutí, kdo vám poskytuje pomoc. Podle § 21 zákona o sociálních službách jste povinen(a) písemně nahlásit úřadu, který vydal toto rozhodnutí, změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na příspěvek na péči, jeho výši nebo výplatu, a to do 8 dnů od jejich vzniku a do 15 dnů změny poskytovatele sociálních služeb nebo osoby, která péči poskytuje. V případě požadavku úřadu je žadatel povinen se podrobit sociálnímu šetření nebo vyšetření zdravotního stavu lékařem určeným příslušným úřadem práce. Pokud nesplníte některou z těchto povinností, může Vám být výplata příspěvku na péči zastavena nebo

MÚ LOV - OSÚ, MPSV - ved.odd.612, 31.10.2006

NB0000000013630811

Městský úřad Lovosice
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Č.j: 7434/2007/LOV

tento příspěvek odňat.

Jestliže neohlášením rozhodných skutečností nebo jejich ohlášením po stanovené lhůtě dojde k tomu, že byl přiznaný příspěvek na péči vyplacen neoprávněně nebo ve vyšší částce, než náležel, jste podle § 22 odst. 1 uvedeného zákona, povinen(a) vzniklý přeplatek vrátit.

Razítko:

Eva Rudíková
vedoucí odboru SVaZ